

Українське Нозацтво

Рік XV

Жовтень — Грудень 1978

Ч. 7-8 (52-53)

І В А Н Ц А П К О

* 1896 — † 1967

Командир Окремого Куреня ім. Кошового Івана Сірка 1917 р.

Осаул Слобідського Коша У.В.К. 1918 р.

Командир Старобільського Партизанського Кінного полку 1919 р.

Командир Окремого Кубанського Дивізіону 1920 р.

Інженер-хемік, професор УТГІ, член УВАН 1925-1948 рр.

Генеральний-Хорунжий, Голова Генеральної Управи УВК 1945 р.

Військовий Отаман У.В.К. 1952 - 1967 рр.

(Патрон Куреня УВК ч. 14 в Нью Йорку, ЗСА)

«УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО» **«UKRAINSKE KOZATSTVO»**
квартальник **Veterans' Brochure**
Українського Вільного Козацтва **Ukrainian Cossack Brotherhood**
Редагує колегія:

Головний редактор і адміністратор — Антін Кущинський
 Співредактори: Петро Федоренко, Павло Бабяк і Євген Курилюк.

Address:

«UKRAINSKE KOZATSTVO»
 2346 West Rice Street
 Chicago, Ill. 60622 — U.S.A.

— X —

У З М І С Т І чис. 7-8 52-53)

Богдан Лепкий — Молитва (вірш)	Стор. 1
о. Федір Білецький — На свято Покрови	2
о. Микола Вояковський — За княжих часів	3
Ян Токаржевський-Карашевич — Військо Запорозьке Низове	4
Іван Полтавець-Остряница — Українське Козацьке Товариство	13
О. Губчак — Новий європейський Схід у геополітичному аспекті	14
Валентин Сімянцев — У кінній атаці	16
Михайло Ковальський — Листопадовий реферат	17
Леся Лисак-Тивонюк — Баляда про артилериста і Аню	21
Лев Пилипенко — Пісня загинулим зі зброєю в руках (вірш)	22
Ніна Дишкант — Смерть брата	23
Євген Гуцало — По мерзлу калину	27
Роман Мартинюк — Здоров'я	31
Євген В. Курилюк — Сателіти та їх значення в майбутній війні	33
Петро Коршун-Федоренко — На порозі 62-го року існування УВК	36
Антін Кущинський — На герць до праці	37
Цікаві книжки	46
Зміст Квартальника «Українське Козацтво» за рік 1978	50

— X —

ПОСПІШІТЬ ПРИСЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ НА «У. К.» на 1978 рік
ВЖЕ ТЕПЕР, А НАЙПІЗНІШЕ ДО 31 БЕРЕЗНЯ 1979 РОКУ
 в такій сумі на рік: для ЗСА, Європи й Австралії 9.00 доларів аме-
 риканських, а для Канади 10.00 доларів канадійських.
 Ціна окремого числа 2 дол. 50 центів, ЗСА.

— X —

Надісланих, але не замовлених рукописів редакція не звертає, як
 теж не веде листування з приводу невикористаних матеріалів.
 Редакція застерігає за собою право скорочувати матеріяли.
 Матеріяли, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди
 відповідають поглядам редакції.

X

Переорук дозволено з поданням джерела

Українське Козацтво

Рік XV

Жовтень — Грудень 1978

Ч. 7-8 (52-53)

Щ И Р О В І Т А Є М О
З КОЗАЦЬКИМ І ВСЕУКРАЇНСЬКИМ СВЯТОМ
ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ
ВСІХ УКРАЇНЦІВ ДОБРОЇ ВОЛІ

Редакція «Українського Козацтва»

— ● —

Богдан Лепкий

М О Л И Т В А

Бачу Тебе, о всепітая Мати,
У золотистій короні.
З сонця промінів маєш ткані шати,
Мов лелії долоні.

Й до Тебе нині з далекого краю
Крізь гук гармат, крізь битву
З шумом буйного вітру посилаю
Отсю мою молитву:

Прости, коли ми в темряві блукали
І не бачили щіли.
Мов Промитея круки нас клювали,
Утробу нашу їли.

І супротивна хвиля в нас валила
Від заходу і сходу,
У вічних боях на марне йшла сила,
Великого народу.

І замість, щоб ми одноцільно стали,
З насильником до бою,
Ми між собою ворога шукали,
Воювали з собою.

Та думка наша, та серце народу
Здорове й незіпсуге,
Дерево наше з гори аж до споду
Стоїть негнуге.

Покрийже нині омофором мира
Те дерево народу,
Щоби до Тебе плила дяка щира
Від роду та до роду.

Колись на Січі славні Запорожці
Тобі хвалу давали,
Дай, щоб пропали наші переможці,
Щоб ми Тобі співали.

Щоб ми співали вольними устами
Псалом великий новий.
Дай, щоб з рук наших на-віки опали
Заржавілі окови.

— ● —

**Запорізька
ікона Покрови Пресвятої Богородиці
з відображенням церков, збудованих
Гетьманом Іваном Мазепою**

**Протопресвітер УПЦ
о. Федір Білецький**

НА СВЯТО ПОКРОВИ

(З радіоавдиції Собору Св. Володимира УПЦеркви в Чікаго)

*"Величаємо Тебе, Пресвята Діво
і шануємо Покрову Твою Святу, бо
Тебе бачив Святий Андрій, як за нас
Ти Христу молилася..."*

Дня 14-го жовтня весь український православний нарід віддає пошану і довг вдячності своїй небесній Покровительці й Заступниці, Пречистій Діві Марії... В тяжких турботах, у важких історичних допустах наш нарід ніколи не падав духом, ніколи не піддавався розпачі, а завжди звертав свої очі до Небесної Заступниці про поміч і рятунок.

Покровительство Пресвятої Богородиці не є, отже, якимсь новим святом, а сягає далекої давнини. Воно народилось ще десь на горі Голгофі, коли Мати Божа переживала найстрашнішу хвилину в її житті на землі, коли му-

сіла дивитися, як кати розпинали її Сина. Тоді її Син розп'ятий, побачивши Свою Страдницю-Матір, сказав до Свого улюбленого ученика св. Іоана: "Це є твоя Мати!". З цієї хвилини і почалось її святе Покровительство, яке сягає до сьогодні. Весь християнський світ запам'ятав ці слова Христові і визнав його Матір також своєю Матір'ю й Заступницею.

Український нарід особливо відзначає це свято опіки, між усіма Богородичними святами — Покрова є найбільш популярним святом на Україні. Приймаючи цю велику віру у святе Покровительство Божої Матері, мо-

жемо цілком певно ствердити, що саме завдяки цьому Покровительству наш нарід, який пережив страшні лихоліття в минулому, також і тепер під безбожницькою владою большевизму не заломився таки, а з непорушною вірою в Бога живе й досі, живе й бореться за царство Христове, все свідомий своєї перемоги.

Заступництво Матері Божої було цінним не лише в давнині, воно потрібне нам й сьогодні, коли український нарід переживає страшне лихоліття й руїну. Нізвідкіля дістати йому помічі й порятунку. Всякі сподівання на західний світ завели. Каже пророк Давид "Не надійтеся на князів людських, не прийде від них спасіння!"

Український нарід залишився самотнім, й його горе нікого не болить, його долею ніхто не турбується. Воля Божа лишила нас в теперішній час нашим власним силам, хоч може, випро-

бовуючи, чи досвідчуючи, чи караючи нас. Але навіть коли й так, ми не залишились без заступництва — нам Заступницею є Божа Мати. Нам потрібна поміч і ту поміч може нам дати тільки Та, на котрої силу й поміч покладались завжди наші предки. Пречиста Діва Марія, Мати Божа нас захистить і збереже під своїм святим Покровом.

ВІД РЕДАКЦІЇ "У.К."

Ім'я о. Протопресвітера Федора Білецького — автора повищої промови, записане в Історії Української Національної Армії, бо це він за Другої світової війни 8 квітня 1945 в таборі Німек під Берліном вперше приймав присягу на вірність Україні від вояків 2-ої Української Дивізії, до складу якої входила бригада Українського Вільного Козацтва, яку присягу установив і власноручно зредагував Командир У.Н.А. Ген. Штабу генерал Павло Шандрук. Частини 1-ої У.Д. УНА присягали пізніше уже на фронті.

Тому, о. Федора Білецького відзначено Хрестом Українського Козацтва та дивізійною медаллю Св. Архистратига Михаїла.

† о. Николай Вояковський
Генеральний Хорунжий і
Почесний Козак УВК

ЗА КНЯЖИХ ЧАСІВ

(Уривок про «Слово о полку Ігоря»)

... Столичний Новгород, Путивль і ціле князівство залишилися без господаря і без опіки меча. По двох роках князь Ігор втікає з неволі. За словами автора «Слова», поворотом князя радіє вся Українська земля, природа, словом усе і всі люди:

Світле сонце в небесі ясніє,
Ігор князь назад у ріднім краї.
Співають діви на Дунаї,
Вються через море голоси їх
Линуть аж до Києва простором
Князь по Боричеві їде вгору
В церкву Богородиці святої,
Пирогоші...

Князь Ігор не спішить до любої дружини Евфрозини Ярославни, ані до

княжої столиці Новгороду, ані до Путивля, на мурах якого ще не затих плач вірної жінки. "Ігор князь — каже автор Слова — "їдет Боручеву к святей Богородиці Пирогошій". Він спішить до Києва, до чудотворної ікони Матері Божої Пирогоші, спішить до цариці України, щоб зложити їй синівську подяку за щасливий поворот до Рідної Землі.

Це прегарний доказ любови і довір'я до Матері Божої на нашій землі, що рівночасно є виявом глибокого почитання Її в нашому народі, починаючи від княжого двору, а кінчаючи на маленькій селянській убогій хатчині...

Князь Ян Токаржевський Карашевич

ВІЙСЬКО ЗАПОРІЗЬКЕ НИЗОВЕ

(Закінчення)

IV

Не менш дивним і невідповідаючим дійсності є апотеозування нашими демократичними істориками "демократизму" Січі Запорізької. Навіть ті, хто, як проф. Д. Дорошенко, визнає за Запорізьким Військом Низовим характер лицарського ордену, не забувають, що "запорізьке лицарство мало не аристократичний, як на Заході, а щиро народний демократичний характер"...

Не помічаючи фальшу такої характеристики, повторюють її на протязі ста років до наших часів майже всі наші історики не кажучи вже про чужинських, яким це огнище української духовної сили завжди було не до вподоби.

Під цією сугестією засвоїло собі цілком фальшиві думки про устрій, склад і життя Запоріжжя, вбачаючи в цьому вираз грубої вульгарності, простацького якобінзму, плебейського, доведеного до анархії, егалітаризму. В найліпшому разі цю, зв'язану з найславнішою може епохою нашої історії, організацію вважається за етнографічний забуток минулого, за "хлопський" витвір, безповоротно зникнувший і неможливий сьогодні "в модерних і культурних умовах".

А вистачить розглянути уважно всі грані цього дорогоцінного діаманту нашого минулого, щоб побачити, що це не так! Поперше егалітаризм той, на який стільки натиску було покладено, слід віднести до загально прийнятих засад чернечих регулярних товариств, а не до громадсько-політичних поглядів чи звичаїв. Подруге, не є це навіть егалітаризм, коли звернено увагу на лицарськість військової громади та ієрархічність її устрою не стільки в сенсі тимчасових військових функцій, скільки в іонованню суворо відділених класів чи ступенів товариства. Потретє, ця лицарська відокремленість від суспільства, з якого козаки

виходили, має характер виразно аристократичний для зазначення, що вони "козаки січові, лицарство запорізьке низове", нічого спільного не мають з "хлопством" і "міщанством".

Хаос, що витворився в поглядах на Запоріжжя в наслідок перемішання епох і пов'язання всіх народніх рухів чи протипанських бунтів з козацтвом зникає, коли задумаємося над складом війська. Що ініціатива і перше його поповнення виїшли напевно не з жодних "хлопських" чи "міщанських", а з лицарсько-шляхетських (боярських) кіл, доказують ті перші відомості про Запоріжжя, які до нас дійшли від сучасників. Наприклад, з низки урядових документів знаємо про "козакуючу" шляхту і знаємо також, що майже всі кошові отамани чи січові гетьмани, починаючи від найдавнішого Дмитра Корибута Вишневецького, (коли Дашковича за такого не уважати) аж до останнього Калнишевського — всі вони були родовитими шляхтичами, а то й представниками родів старобоярських, магнатських і князівських. Трудно гадати, щоби "свободолюбиве", закохане в рівності розбишачке збіговисько панцизняного "хлопства" вільно, непримушено вибирало собі лише "панів" на найвищих начальників. Б. Папроцький ("Герби", ст. 158) наводить слова, з якими при виборі звернулися козаки до Самійла Зборовського:

"Подаємо тобі булаву перших наших гетьманів, які з успіхом і доброю славою нами командували". А що так воно було не випадково, а постійно, навіть по створенні гетьманської держави з забезпеченням у ній прав шляхетської касті, передбаченим її поповненням з військової (державної) старшини, бачимо з цього, що на Запоріжжю традиційно "отаманія" виходить із старокозацьких, тобто з південноукра-

їнських шляхетських родів, а кошовий отаман — лише з неї. Польський автор Чарновський догадується, що той закwestіонований універсал короля Степана Баторія визнавав за Запорозжцями "шляхетську гідність". Це пояснювало б, чому в козацьких традиціях і літописах так дбайливо зберігалися легенди про старовинність їх походження, чи то як організації, чи то як "козацької нації". Це, врешті, могло б пояснити, чому козак так твмалися легенди про вплив Степана Баторія на їх загальне життя. У Рігельмана знаходимо про походження козаків таку увагу: "От древних никаких людей кой якобы не принадлежалие ни к какому владанию. Для того не почитают себя, чтоб они подлинно были из русских людей или же бывшие подданные; а се чинять тому, що хочуть представить яком и до ныне были по тым народам волные и никому не принадлежащие." Практично — це виражається в тім, що запорожці називали себе "лицарством". Так гетьман, як і представники польської держави називали їх "панами" чи "панами молодцями", що було при тодішніх звичаях рішуче неможливим, коли б їх уважали за "хлопство". В. Липинський зауважує: Лицарський характер тієї верстви визнає сам польський уряд", маючи тут на увазі вседійсне козацтво. У Флоровського знаходимо, що кошовий П. Кальнишевський, будучи депутатом від війська у Петербурзі, доводить, що Військо Запорізьке "од давних времен при продолжении двору польському службы от короны польской привелеями шляхтою было утверждено" і на підставі цього вимагав запорізьким депутатам дійсної платні, "як дворянам". Ще більше виразно про склад військового товариства каже Гліщинський, що приймання простих панцизних підданих ("мужиків") до козацької сфери траплялося "хіба як зловживання тих, що їх представляли і давали за них поруку в військових орденах". Розуміється, коли той селянський кандидат мав якісь причини, щоб бути прийнятим, то його не заставляли представляти родоводів

своїх предків, та не про родоводи було говорити на "дикім степу", але приймали, як рівного собі після тих п'яти або семи років новіціату козацького, після витримання іспиту, що він дійсно, як сказано в "Слово о полку Ігореві" — "славний вояк, під трубами повиваний, під шоломом випещений, з кінця списа догодований, дороги йому відомі, яруги йому знайомі, лук у нього завжди натягнутий, сагайдак відчинений, шабля вигострена та що він скакатиме як сірий вовк у полі шукаючи собі честі а князеві (в даному випадку — війську і отаманові) слави.

У XVI ст. Військо Запорізьке стало організацією стисло елітарною і, з рідким винятком, цілковито українською, стало централею української національної думки в ті часи, коли не було преси, пошти, телеграфів і телефонів. На Січі сходилися нитки українського політичного життя в тому всьому, що не залежало безпосередньо від польської державности.

Коли сполучення з Січчю було трудніше, коли населення її було менш численне, а можливо жило виключно надією на поворот до Криму звідки, на нашу думку, вийшла запорозька січова організація, вони брали меншу участь у житті України, а стосунки з поляками були спокійні часто навіть дружні. До 1569 р. Січ залежала більше від Литви, з якою Україна була зв'язана не тільки формально, але й системою державною, в якій українці займали значні місця. Спогад, донедавна майже незалежного Київського князівства був ще живий серед того боярства і панства українського з якого в певній принаймні частині рекрутувалося січове лицарство.

Зазначивши вже своє існування героїзмом під стінами Очакова в 1492 році, на Тягінській переправі 1502 р., та під отаманством Сенька Полозовича 1508 року і два роки пізніше участю в повстанні князя Михайла Глинського, що хотів вернути Київську незалежність, під проводом Остапа Корибута Дашковича, з яким на протязі двадцяти років будують прийдешню велич

війська, Січ скріпилася. Загально відомо, славною на весь європейський Схід стає вона за легендарного князя Дмитра Корибута Вишневецького, упоетизованого козака Байди, про якого слава, про геройські вчинки і його трагічний кінець, від захмарених вершин Кавказу долітала аж до Парижа в донесеннях посольських з Царгороду, а може і у звістках про боротьбу за Молдавію поміж Гераклідами і їх суперниками, в оповіданнях про візантійський орден Св. Юрія, що над Дністром мав мати аж два своїх старостра — в Акермані і Хотині¹⁾. З того часу слава Січі та Війська Запорізького не ущухає на протязі цілого XVI віку від Полоцька і стін московських, по Спону (Трапезунд) і Босфор так, що її починають уважати за якийсь своєрідний "ринок військової сили", куди одначе, для вербунку індивідуального, як у Західній Європі "ляндскнехтів" але через церемоніальні посольства з грамотами, клейнодами і дарами належало звертатися. Прибувши на Січ 1594 р. посол римсько-німецького імператора Рудольфа II-го розповідає, що кошовий отаман Богдан Миконинський знаходився в поході проти татар та що місця його не вдалася.

Повстання Косинського, Наливайка, Лободи повели Військо Запорізьке проти Польщі і пропозиція Лясоти йти проти турків на далеку Угорщину була менше цікавою. Рік пергд тим відпоручник папи Климента XIII (Альдобрандіні) О. Комулович привіз Війську Запорізькому дарунки і гроші, щоби заохотити до участі в хрестоносному поході проти турків. Як результат цих посольств можна все ж таки уважати будяцьку кампанію Лободи і Наливайка та згода на вищезгаданий похід Миконинського, а навіть похід двох перших на Молдавію. І хоч під цю саме епоху починаються протипольські рухи, які Куліш називає боротьбою за "право руське проти права польського", а сучасний учений проф. Д. Дорошенко приписує впливові нового, доповнившого козацькі ряди, елементу — селян українських, обурених паніцизним гнетом, всеж таки Вій-

сько Запорізьке твердо стоїть на своїй традиційній лінії бововьби з татарами і турками, лінії прославленій славетними його походами під проводом Саміла Кішки та Петра Конашевича-Сагайдачного на Перекоп, Кілію, Акерман, Кафу а то і Трапезунд за морем, після яких (походів) слава козацтва українського на Січі і Дніпрових порогах скупченого в орден званим Військом Запорізьким Низовим розійшлася по цілому світі. Славу, що здобули собі запорожці не як гандлярі та чумаки, чи степові чабани, не як побунтоване "хлопство" що грабувало й нищило панські маєтки, навіть не як конденсатори національної енергії та оборонці її сторожі прав і вольностей України, якими вони себе зазначили від кінця XVI віку, але власне боротьбою з бурсурменами, захистом християнського краю вірною службою ідеалам лицарства, свідомим виконанням обов'язків і завдань.

Тому не можна погодитися з проф. Дорошенком, що доповнення Війська Запорізького селянством викликало протипольські рухи, в яких ніякого іншого, крім соціально-економічного змісту, не було. У цьому твердженні є також певна нелогічність, бо коли зважити, що Південна Україна почала заселяватися лише в наслідок політики, що допомагала колонізації, то масам селянським не мусіло бути так зле. А тим часом були незадоволені, були ініціатори повстань? Коли приглянемося до цих провідників рухів та ватажків незадоволених, то є це переважно місцева свідомість староруська шляхта, збідніла завдяки політиці метрополії, представлений великим панством, яких лятифундії були для держави економічно вигідні. А незадоволені вони були тому, що творці лятифундій дуже часто зганяли їх з засиджених, старих земель, чи то наданих, чи то правом "прімі окупантіс" у все зменшованому "Дикому Полі" занятіх. Так, як дуже часто до того "Дикого Поля" не доходили навіть урядові розпорядки чи закони, а старости королівські та "королевята" на своїх лятифундіях керувалися часто самоправ-

твом, не визнаючи прав шляхетських за тими боярськими і староруськими родами, яких там заставляли у фактичному козакуванню та примушували їх до підданства чи то замкові королівському, чи приватному панові, виникало і зростало цілком заслужене обурення.

Потім могли зручною агітацією бути розбурхані і селянські маси, на різних почуттях яких можна було заграти і потягнути їх у воєнний вир. Але й тут це не була інвазія Запоріжжя представниками українського селянства, яке, як у цілій Європі селянство того часу, знаходилося в однаковому положенні й ніде не представляло елементу більш рухливого й більш "опозиційного" в протиставленні до якогось іншого, заможнішого і тому більш статочного. "Чернь" що її півтали козацькі протипольські повстання залишилася "черню" і у Війську Запорізьким. Навіть Хмельницький "вождь збунтованого плебсу", як його представляли поляки, демократичний мститель, до якого навіть Кромвель з цієї рації мав ніби залицятися, у своїх універсалах "чернь", "черню" називав, не вважаючи її ні в чому рівною "панам молодцям", родовитим козакам та шляхті, з яких брав своїх полковників і спізробітників. Те саме було і на Запоріжжю, а непорозуміння з "панами" чи представниками польської держави пояснюється не кастовою приналежністю козацтва, а тими специфічними національно-релігійно-правними комплікаціями, в яких заплуталася польська держава, Військо Запорізьке, як приватна і від держави незалежна та нею лише напіввизнана організація і місцеве розгублене, перемішане і надорозі до денационалізації стоюче українське населення.

Короткий може, але дуже важливий період у життю Січі та Війська Запорізького представляє власне час, віддати "баторіянської реформи" до перших років XVII віку. Був це період після легендарної слави дійсних важних подвигів, коли Військо Запорізьке стало універсальною панацією на всі педомагація українського національ-

ного організму. Без нього не було б напевно ніякої організації, де могли б зберегтися національні сили, не знайшлася б найменша енергія для опору в релігійних і культурних справах, а що найважливіше, не було б тої школи лицарства, державного думання і чинного патріотизму, з якої вийшли духом і розумом сильні творці і провідники гетьманської держави.

Вони, а не ті, що до козацтва приставали після перемог Хмельницького, зуміли козацьким рухам падати національний і релігійний сенс і зміст. Очевидно, що при повній відсутності статистичних і докладних генеалогічних, біографічних і взагалі документальних даних майже про весь XVI вік, дуже важко встановити сьогодні точно, якими думками керувалися провідники, які опинилися на чолі тих рухів. Збережені документи є тільки дрібними частинами того, що було би потрібним для відтворення повної картини тодішнього життя української шляхти, тобто повноправної частини населення. Тому дає це нагоду до творення легенд, в яких нераз є більше інстинктивного почуття правди, як у таких ніби стисло наукових дослідях, які зводяться до "відбронзування" та поменшування не тільки самих, славою вкритих вождів, але й цілого Війська Запорізького, відігравшого тоді таку величезну роль.

Що такі поменшувачі значення і слави Війська Запорізького знайшлися в історіографії наших сусідів, це є цілком зрозуміле, але що серед наших власних дослідувачів панує якийсь своєрідний масохізм в обдиранню Запоріжжя і його вождів з ідейності, зі слави, навіть з історичного значення — це зрозуміти тяжко.

П. Куліш тишився, що Катерина II знищила Січ, бо це було гніздо розрухів і революцій, і це повторюється, як заучена лекція у Львівському часописі "Нова Зоря" в 1933 р. (ч. 34 та 1936 році (ч. 42): "Катерина зробила велику прислугу українському народові, зруйнувавши руїницьке гніздо розбишцтва на Запоріжжі". В. Липинський так само уважав Запоріжжя за

анархічне кубло, уярмлене лише сильною рукою Хмельницького, забуваючи, що навіть такий характерний представник "приставайші" до козаків шляхти, як Іван Львовсерд Виговський, майбутній сенатор і воевода Київський, писав до Січового Війська: "Без волі і консенсу Вм. Панів цале утверждатися на гетьманському уряді не хочу... Войсько Низове Запорозьке єсть корень і утвердження чести й слави військам городним, так і власть їхняво ізбранії і поставленії гетьмана нехай первенствує", а сам Хмельницький по словам проф. Буцінського ("О Богдане Хмельницьком", ст. 146) писав: "Когда пужна была помощь Запорожцев... обращаема к ним не с приказанием, а с просьбой".

Проф. Дорошенко покликається на Куліша, щоб доказати, що Наливайко не мав жодних релігійних моментів на увазі у своїй акції, "яка носила характер руху чисто соціального" попри те, що це непевне джерело залишає право на сумнів, а М. Слабченко аж сичить проти характеризування запорожців, як дуже релігійних, на що звернув увагу їм цитований Д. І. Єварницький, уважаючи це за випадковий наслідок "складу життя". Д. Єварницький пише: "Отличительною чертою характера Запорожских козаков была их глубокая религиозность. Черта эта объясняется самим складом жизни их: ничто так, говорят, не развивает, в человеке религиозного чувства как постоянная война". Аж треба було заснування в 1615 р. Київського Братства, цілої акції гетьмана Конашевича Сагайдачного для охорони єрусалимського патріарха та відновлення православної ієрархії, щоб проф. Дорошенко признав Запоріжжю певну релігійну роллю. При тій нагоді він наводить ("Історія України" т. I., ст. 207) цитовану вище "протестацію" українських владик з 28-го квітня 1621 року:

"Що до козаків, то про цих лицарських людей ми знаємо, що вони наш рід, наші браття і правовірні християни... сеж бо то племя славного народу руського, з насіння Яфетового, що воювало грецьке царство на Чор-

ному морі й на суходолі. Це ж з того покоління військо що за Олега, монарха руського, в своїх човнах однокораблях по морю й суші (приробивши до човнів колеса) плавало й Царгород штурмувало. Це ж вони за Володимира Святого монарха Руського, воювали Грецію, Македонію, Ілірію. Це ж їхні предки разом з Володимиром хрестилися, віру християнську від царгородської церкви приймали, і по цей день у цій вірі родяться, хрестяться й живуть. Живуть не як погани, а як християни: мають пресвітерів, учаться письма знають Бога і закон свій... Коли йдуть в море, перш за все моляться, заявляючи, що йдуть за віру християнську на невірних. Другою своєю метою ставлять визволення невільників... Це певно, що на цілому світі ніхто по Богу не чинить поневоленому християнству такого добродійства, як греки своїми окупам, король еспанський своїм сильним флотом, а Військо Запорізьке своєю сміливістю й перемогою: що інші народи виборюють словом і дискурсами, то козаки доказують самим ділом".

І це має заступити нам родоводи гетьманів та кошових отаманів, про яких не маємо стислих відомостей і має нас упевнити в тому, що не було Запоріжжя збіговиськом диких грубіяк, як це виходить, напр. з зацитованих Д. І. Єварницьким оповідаць якогось випадкового дядька, в яких згадується лише найвульгарніші лайки та зовсім недотепні жарти. Навпаки, лишається скоріше враження, що в епосі, коли ще не було інтелектуальних центрів, як Острозький, Слуцький або Могиланський в Києві коли життя дійсно підупало — Січ Запорозька завдяки своїм війнам, походам на Крим, Молдавію і Волощину, стосунками з чужинцями, своєю інформацією і політичним рухом була якраз інтелектуальним центром, як не для цілої, то принаймні для Південної України. В ній скупчуються різні елементи військово-ідейного характеру напочатку з перевагою українських елементів, потім виключно українські і трудно гадати, щоб усі ті князі і пани, які

стояли на чолі, щоб усі ті кошові отамани й достойники запорізькі, які говорять по латині та їздять послами до Варшави, Москви, Бахчисараю чи Яс — були якимись дикими людьми як можна б скласти собі враження з таких оповідань.

Військо Запорізьке Низове не було ніяким випадковим збіговиськом, зв'язаних між собою лиш матеріальними інтересами людей, хоч би тому, що ніякі панщизняні та важкі міські умовини не погнали б на ще гіршу, постійну небезпеку, на безперевинні війни в "дикий степ", коли б їх туди не тягнула якась інша причина. Про це доводить і те що козаки, так запорізькі, як і городові були дрібною меншістю українського населення кожного часу, про що можемо судити з цифр так "реєстрових", як і "виписників" та, врешті, з воєнних сил Хмельницького чи його наступників, яких не уважаємо потрібним наводити. В найчисленніших своїх часах, не рахуючи різноманітного населення "вольностей", не рахуючи "підданих" Війська самого товариства, не було ніколи більше кількох тисяч, судячи по тих даних якими є збережені польські та російські відомості. Для кожного логічно думаючого зрозуміло, що в порівнянні з населенням восьми українських воєвідств (Руського, Подільського, Волинського, Белзького, Берестейського, Брацлавського, Київського та Чернігівського) і запорізьких "вольностей", в порівнянні з кількістю "незадоволених" з державних порядків є це цифра так мала що її можна уважати за якусь ідейну еліту.

І дійсно без якогось морального стимулу, без якоїсь глибокої ідеї, яка як провідна зоря, веде цих людей на Запоріжжя, трудно собі уявити, щоб Січі ветхого человека на життя того "equestris, militaris genus," як виражається польський сучасник Красинський в 1574 р. Чарновський каже: "Na Zaporozu tam twarde wojenno zakonne zycie bylo prawem i na zlagodzenie jego nie wplywalo ani sasiedztwo, ani bogactwa zdobywne w Turcyi i na Krymie, ani czas nawet", а

навіть М. Слабченко зауважує, що "Військо Січове, як всяке інше мало йти по лінії військового виховання заповожців, що з них мали виробитися свідомі себе й досвідчені у своїй роботі вояки. Все інше було прохоже, мимохідне, на що стільки зверталось уваги, скільки сприяло чи шкодило воно основній засаді військового виховання.

Отже, яку таку особливу вигоду знаходив би в цій постійній військовій службі отой "панщизняний" селянин та розледачений міщанин, що в себе дома бунтувався? Навіть, коли гадати, що вони втікали на Запоріжжя наповняючи лише ряди тамошньої "черні", категорію "підданих" війська на паланках, або тих "ремісників, шинкарів, війтів, бурмістрів різників, кравців, що налізли до війська" і так муляли очі представникам державної влади (проф. Дорошенко: "Нарис Історії України" том. I. ст. 204), то важко гадати, щоб вони були дуже численні та йшли на Низ лише з розрахунком на проблематичні матеріальні вигоди.

Скорше з легендарної епопеї славних запорізьких отаманів, з морального впливу, який мали, і волі, яку відіграли Січ і Військо Запорізьке, можна гадати, що їм самим присвічував ідеал подібний по своему змісту й по своїй святості до ідеалу, який мали перед очима лицарі західних чернечо-військових орденів, ідеал, що складався з "промислу над бусурменом", з "визволення невільників" і з плекання лицарського діла.

Тому то військо Запорізьке весь час дбало про збереження, як відносно до польської, так і відносно до гетьманської держави, повної, своєї організаційної незалежності. Такої ж незалежності бажало і при самодержавній Росії, під владою якої воно опинилося після польсько-московського трактату 1686 року і не завагалися двічі, під час заворушень Петрика²⁾ та, врешті, прилучившись до Мазепи і Карла XII у 1708 році, цю свою лінію зазначити.

Отже, вже в XVI віці Військо Запорізьке мало свою традицію, давні закони і глибоке почуття своєї місії.

В XVII віці воно стало на історичній арені всіх перекреслених і знехтованих прав української нації. Воно дало Україні Хмельницького, якому дало з інвестицією на гетьманство певну генеральну лінію та місію, яку він намагається виконати з питомою йому геніяльністю, попри надзвичайно складних і трудних обставин. Не сильна рука Хмельницького, як того хоче В. Липинський на підставі одного з листів А. Кисіля, привела Запоріжжя до послуху, а Запоріжжя в своїй ролі незалежного ордену, терпеливо чекало виконання своїм відпоручником вказаного йому завдання.

Потім Запоріжжя, сторожа прав України, підносило свій голос, критикуючи помилки Виговського Дорошенка чи Мазепи, гостро протиставляючи шкідливій політиці Тетери чи Брюховецького, якого і звернуло з поганого шляху. При кожній нагоді статечно, з самоповагою та полемічним хистом воно заявляло, як в листі до Самойловича в 1676 р. "ми з нашої сторони поновляєм, що як умножилося Військо Запорізьке зде у Дніпра начало сталося козацтву от того времени, зде сокровища клейнодів військових бували, гетьмани проісходили і зде ім клейноди давано", докоряючи йому, що він скликав раду "без нашого відома і хотіння".

Коли йому це здавалося корисним, Військо Низове вигравало московські впливи проти польських, без відома Самойловича і Москви оголосило в 1675 р. війну туркам, щоб через два роки пізніше замиритися з ними, з татарами і стати на бік Дорошенка, зносившись безпосередньо з палською курією³⁾ і царським двором, вбиваючи одного московського посла до хана Ладжинського в 1667 р., або побиваючи другого Філатова 1744 р. і називаючи себе рівночасно в листах до Варшави "J. Kr. M. Zaporoskiem Nizowem", а в листах до Москви "верним Его Ц. Пр. Вел. Войском Запорожским Низовим". Особливо незалежне становище підкреслювалося, коли гетьмани або інші громадсько-державні чинники починали сходити з правильного шляху.

Але в усіх важких моментах української історії, в моментах, коли провід знаходився в певних, випробуваних руках, орден Запорізький стояв при гетьманах стійко й вірно. Так було за Конашевича під Москвою і Хотиним, так було за Хмельницького, так тривало за Дорошенка, навіть під час його союзу з Туреччиною, якому Запоріжжя не співчувало. Так було, врешті, за Мазепи і Орлика, коли Запоріжжя мужно пішло під Полтаву та на вигнання, після якого з викривленою лінією поведінки в наслідок ненатурального союзу з татарами і турками, втративши безпосередню мету, загубивши завдання, воно просто чудом ще тримається майже три роки.

В XVIII ст., коли проти Запорізького ордену все скоалізувалося: і гетьманська держава, яка хотіла, щоб він був у неї "в послушанні и в совете", згідно з царською грамотою 1669 року, і татари і турки, які хотіли їх позбутися, втративши надію на переродження їх на яничар, і польська держава, доки вона існувала, вбачаючи в ньому небезпечну, бо широкопрактикуючи право захисту екстериторіальну організацію і, врешті, Росія, яку сердила своєрідність і фактична незалежність цієї організації. Як каже Д. Єварницький — "Начавшись в XV в. оно (козацество) в теченіі XVI в. уже совершенно сложилось в опредѣленніи задачи, по такія именно форми і задачи которія шлі прямо в розрез с централизацией єдинаніем русскаго государства . . . Екатерина II увидѣла "что у нея под боком существует такого рода община, которая по імені признает свою зависимость от русскаго правительства, на самом же деле и знать не желает никакой опеки над собой: самовольно избірает себе старшину, самовольно воюет со своими сосѣдами, самовольно казнит і мілуєт преступников, самовольно прінімает к себе искателей разных пріключеній і по своему етому самовольно заводит у себя такіе порядки, которіе служат началом уже настоящаго государства . . . Помімо війни займаються (запорожскіє козаки) земледілієм, заводят школи, дають

определенія для целого войска" ... Це властиво і була причина остаточного скасування, як гетьманської держави так і Війська Низового. Росія на могла стерпіти того, як характеризує В. Липинський "європейського сполучення абсолютизму верховної влади з традиційним, лицарським аристократизмом правлячої земельної державної верстви, на якій та верховна влада спиралася." Скерувавши своїми інтригами Запоріжжя на шлях анархічної гайдямаччини на Правобережжю, підготувавши ґрунт тою теплонсько-панівською пропагандою, до якої дані постачали всякі Ф. Міллери, історики Запоріжжя, та Леонтієви, київські генерал-губернатори, доконавши Січ руками Потьомкіна і Текелія, Петербурзька Росія спочила на лаврах, завершивши діло Андрія Боголюбського з 1169 р., Петра I-го з 1708 р. і вказавши шлях майбутнім російським поколінням.

Відношення Січі і Війська Низового до Гетьманської держави не було відношенням політичної партії або реbelieзантив до держави в якій жити не хочуть і якої не хочуть покидати. Це було відношення конституційно чи звичаєво признаного промотора і оборонця певного установаного ладу а одночасно організації державою признаної, як національна, але незалежна у всьому свому внутрішньому життю. Так від самої Гетьманщини, як від її офіційної "протекторки" — Росії, як слушно зауважує М. Слабченко "Військо вимагало щоб дотримуватися програми Богдана Хмельницького" (а напевно і "статей" переяславського, несфальшованого договору з Росією). Пам'ятаючи про свій вплив на Гетьманщину, воно вимагало забезпечення своїх прав щодо вибору гетьмана тому то і зазначило своє критичне відношення до Тетері, Ханенка, Скоропадського, які безоглядно кидалися або в польські або в російські обійми.

Юридично, згідно з поняттям, які виробилися за вікового існування Січі і Війська Низового, ця незалежна організація найбільш виразно зазначає свою незалежність, коли на виборах Пилипа Орлика та при складанню

першої конституції української держави на вісімдесят років перед польською конституцією "3-го травня" та перед "Деклярацією прав людини і громадянина" президує кошовий отаман. "Consilium publicum cum Preside suo, Domino Constantino Hordienko, Attamano Praetoriano... cum missis ab Exercitu Zaporoviensi in Siecz degenti". В цьому для нас особливо важливому документі, виразно зазначена участь у державних справах різних "послів" і "радників" від Війська Запорізького Низового, а ще більше виразно упривілейоване незалежне становище Війська Низового. І цього повинно вистачити щоб побачити, як до Запоріжжя відносилась тодішня еліта української нації, коли навіть у документі, який повинен мати нівеляторський характер, та про який проф. Дорошенко каже "Взагалі ціла конституція перенята дуже ліберальним і демократичним духом, що ставить її в ряди найінтересніших пам'яток політичної думки того часу в цілій Європі". Нашим історикам особливо подобалася, що гетьман не матиме змоги казати більше "sic volo, sic iubeo", а мусить слухатися Ради, а не помітили вони лише, що в тій Раді засідали поруч із старшиною Гетьманщини та делегатами полків, делегати Війська Запорізького Низового, організації замкнутої, упривілейованої, майже від держави незалежної. Це має бути особливе психологічне значення, поминаючи чисто юридичне, конституційне, тому, що це була організація, яка уважалася за одне ціле, власне, як орден, як лицарський чин і виступала постійно з контролею, порадами протестами чи вимогами в справах законодавчого, адміністративного, і взагалі політичного порядку.

І як іншої думки є сьогодні, напр. О. Шпилинський ("Армія в перспективі історії нації"), який каже: "В широкій українській суспільності часто має місце той погляд ніби Запоріжжя було П'ємонтою ідеї української державности; цього ми на жаль не поділяємо: у них дуже часто і на першому плані стояли власні інтереси.

Запоріжжя не було складовою частиною Української Державної Армії — це був оригінальний військовий орден, який складав лише частину збройної сили. Егоїзм та оригінальні традиції запорожців не дали їм змоги відіграти тієї ролі, яку відіграли для німецької державності подібні ж лицарські ордени". Навели ми цю псевдо-наукову саламаху, як яскравий приклад повного незнання й недоцінювання нашим сучасним загальом ролі й значення Запоріжжя про яке добре, що все більше — і — більше поширюються думки, що це був орден.

Повстав він (орден), як було зазначено, тоді, коли занепали всі суто національні центри, коли сили й енергія нації розпоршилася по чужих державних організаціях, дворах та військах, коли здавалося, що доля вже насипала могилу над Україною. В цьому, в цій міліції скупчилися рештки тих свідомих національних сил, при січовому огнищі сконсолідувалася різнобіжна енергія, Запоріжжя їх виховало, воно дало їм свідомість, воно увільняло в народ духа.

З Війська Запорізького Низового вийшла не тільки думка про боротьбу за відокремлення, але навіть схема державної системи, вийшла ця рутинна в управлінні Гетьманської держави, яка тривала аж до останніх років XVIII століття.⁴⁾

В XV віку в козацтві було збережено певні сили, в XVI ст. сили ці були вжиті щоб оживити духа нації, влити в націю нову енергію, нові надії, в XVII ст. Запоріжжя вивело українську націю на бій дало їй змогу створити державу і аж до полтавського розгрому стояло на сторожі моральних і фактичних її законів і прав. Останнім лучезарним блиском запорізького заходячого сонця була бендерська конституція та вірність традиціям, які вивели Січ на еміграцію. Потім з тяжкими змінами ролі Війська Запорізького закінчується під ударами чужинців. Знищила Росія Запоріжжя в першу чергу тому, бо знала, що з "самотвороженими" дасть собі легше раду

коли не стане того огнища національної традиції, тих свідомих свого завдання лицарів, яких не заступлять колекціонери килимів, вишивок та писанок, яких місії не зможуть виконати генерали царського почоту. "Ібо когда козаки уже обнищають, то не долго останкі наші потривають". (М. Возняк: "Старе Укр. Письменство", ст. 340, драма "Милость Божія")

Не було вже Запоріжжя, щоб корегувати громадські настрої, коли "малоросіянство" святкувало свої тріумфи, коли історики з повною неохайністю почали шукати в козащині соціального явища, клясової боротьби, або коли опльовувачі найбільш героїчної епохи нашого минулого, епохи що відповідає хрестоносним походам Заходу, викривляли поняття українців про цю епоху. Не було Запоріжжя в 1917-18 рр., коли почалися всякі готентотські витівки напих демократів і потім, коли спекульовано на легітимізмі або ліберально-республіканському, щоби протиставитися їм. Не було того орла, про якого співають у народній думі:

*"Ой піонявся орел з Великого Луку
Та став скликати орлинят до коугу,
Злітайтесь, діти, годі вже сидіти,
Чи така ж година? Ой як важко
жити !*

*Полинемо, братці, на рідні могили,
Бо тії могили славу нашу відкрили. . ."*

ПРИМІТКИ:

1) Історики ордену говорять про дві Командорії ордену над Дністром з яких Хотинська, названа "Староством Св. Юрія", після перенесення ордену до Італії, була об'єднана з староством, яке обіймало Хорватію і Словенію.

2) Повстання Іваненка "Петрика" 1692-93 рр. було тісно зв'язане з Запоріжжям. Мало воно бути в руках Мазепи аргументом проти російських введів на Україні і усунення з них — київського. Вмішання татар зіснувало справу.

3) Л. Борятинський, "Козаки і Ватикан", 1906 р. Здобуту турецьку галеру з визволеними в'язнями відіслав Кошовий Отаман Суліма 1628 р. до Папи.

4) Запоріжжя породило Гетьманську державу і лише 1750 р. було "наказано" (із Петербурга) Війську Низовому бути "в подчиненні" у Малоросійського гетьмана. (Маркович т. IV, сторінка 443).

З АРХІВНИХ МАТЕРІАЛІВ

(Див. в "У.К." чис. 5-6 за липень 1978)

Іван Полтавець-Остриця

Генераль. Писар УВК в Україні 1917 р.
Військовий Отаман УВК на чужині
в 1920-32 рр.

Українське Козацьке Товариство

М Е Т А

Тільки незалежна НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА дасть Українському Народові можливість існувати і розцвітати.

Тільки лицарським духом сильна, глибокою вірою, відданням і любов'ю до Батьківщини напоєна ВІЙСЬКОВА СИЛА ЗБУДУЄ НЕЗАЛЕЖНУ ДЕРЖАВУ та ОБОРОНИТЬ її від ворогів.

Тільки віками вироблені і жертвою крові предків наших освячені ЛИЦАРСЬКІ ТРАДИЦІЇ дадуть таку силу непереможну нашій Армії.

Тому Українське Козацьке Товариство має на меті зібрати під свій стяг і споїти братерським духом все лицарськи-національне, свідоме, активне і творче вояцтво біля таких ключів:

1. САМОСТІЙНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА.

2. ВІДРОДЖЕННЯ КОЗАЦТВА ЯК СТАНУ НА УКРАЇНІ.
3. ВІРНИСТЬ КОЖНОГО СВОЇЙ РЕЛІГІЇ й ПІДТРИМАННЯ ТА ПОШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БРАТСТВА ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.
4. НАЦІОНАЛЬНЕ ОСВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВОЯЦТВА, заціплення в нього і плекання культу лицарства та лицарської чести, культурно-просвітна праця на рідній ниві і ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ НАЦІЇ.

О Б О В'Я З К И (МОРАЛЬНИЙ КОДЕКС)

1. Батьківщині слава і служба козака-лицаря і тому СПРАВИ ДЕРЖАВНІ І ГРОМАДСЬКІ ПЕРЕД МІСЦЕВИМИ ОСОБИСТИМИ.

2. Лицарська ЧЕСТЬ, ЧЕСНІСТЬ та ЧЕМНІСТЬ — це гідність козацька.

3. ПОСЛУХ, повага до старших, досконалість в службі та виконанню приписів, товариська вірність, побратимство — мусять споїти в непохитну силу козацькі громади.

4. Козак мусить БУТИ ЗНАВЦЕМ СВОГО ДІЛА (постійна самоосвіта), дбати про добру зброю та берегти її, пам'ятаючи, що вона є ознакою сили і права на службі козака Батьківщині.

5. Слово єсть найгострішою зброєю перозважне ужите слово вносить отруту і розклад — В УСТАХ КОЗАКА СЛОВО ЦЕ — ДІЛО.

6. КОЗАК ВСЕ МУСИТЬ БУТИ НА ВАРТІ і в кожну хвилину і на всякому місці люто боротись за незалежність Батьківщини.

7. Козак мусить ДБАТИ ПРО СВОЄ

ФІЗИЧНЕ виховання і про свій зовнішній вигляд, бо це свідчить про його внутрішню стійкість.

8. Слава минулого, любов до рідного сучасного, непереможне стремління до могутності своєї Батьківщини — цим почуттям козак має наповнити свою душу.

9. Тільки АВТОРИТЕТНИЙ І МОРАЛЬНО СИЛЬНИЙ СТРИЖИНСЬКИЙ КОРПУС, починаючи з наймолодшого, зможе виконати своє завдання перед Нацією і вояцтвом; тому — хто принижує гідність, той нівечить самого себе.

В міцній волі, спокійному розважному відношенню до рівних і молодших — кожний старший добуває собі серед війська добру і корисну симпатію та славу.

10. Приставши до Козацтва — кожний козак мусить ДБАТИ про те, ЩОБ БРАТЕРСТВО КОЗАЦЬКЕ РОСЛО І ЗМІЦНЮВАЛОСЬ тими, хто на Батьківщині наші й є кращим, сильним, активним і творчим.

11. НЕ ГОДИТЬ козакові на дрібницях СІЯТИ ПОМІЖ СВОЇМИ І ТОВАРИСТВОМ НЕЛАД І НЕЗГОДУ: в справах дрібніших трьох судять четвертого; в справах важких загальна совість лицарська — Суд Гідности; тільки сильні душі вміють свідомо ставитись до своїх помилок.

12. НЕПОХИТНА ВІРА В ПРАВОТУ ДІЛА та в силу відродження талановитої, рвучої до життя Української Нації — СУТЬ ЗАПОРУКА НАШОЇ ПЕРЕМОГИ.

Мгр. Осип Губчак

НОВИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СХІД У ГЕОПОЛІТИЧНОМУ АСПЕКТІ

(Скорочено за «Нація в Поході»
число 1-2 1940 року)
(актуальне і сьогодні)

Україна зв'язана геополітично з Середземним морем (через Чорне море) і сильне національне розбудження надсередземноморських народів мусить впливати, й певно впливає, на розбудження національної української енергії... Всі ці моменти... вказують, що для українського півдня знову вертається "історична кон'юнктура", що життєвий процес перебудови Сходу Європи йде постійно в нашу користь. Безсумнівним доказом цього росту й напруження українських духових сил є факт зросту політично-державницького вироблення, що виявляється в усвідомленні собі українцями їхньої ролі на Сході Європи.

... Ми живемо в віці коли відбувається синтеза двох ідей — з'єднування в один господарський комплекс країн зв'язаних між собою геополітично, і націоналізмів пробуджених народів... має всі дані створити таку синтезу —

як це... діялося вже в нашій історії — в формі держави Олега, Володимира, Ярослава, у князівстві Литовсько-Руським і плянах Хмельницького. Потішачим для нас виявом є, що наші співпартнери в цій грі — білоруси й литовці — свідомі співзалежності своєї долі з Україною.

... За перевагу на просторах між Балтійським і Чорним морем суперничила з Україною — Ягайлонська Польща й Росія Петра І. Хотів був продовжувати ягайлонську ідею Пілсудський, та його Польща прогнала, бо не зрозуміла значення українського національного питання, не знайшла синтези геополітичних змагань із національними стремліннями українців. З тих причин мусить програти гру й Москва.

Один із геополітичних законів каже, що дана держава, опанувавши частину якогось геополітичного простору, му-

сить змагати до опанування його цілості, бо частини цього простору все виявляють тенденцію до єдності...

... Мова йде лише про те, хто буде в цьому комплексі проводити — Південь чи Північ, Київ чи Москва... мусимо ствердити пересув у користь Києва, а саме: Київ набирає тепер... виразнішого центрального, домінуючого на цім просторі положення... треба вперед відсеперуватися, самим державно сконсолідуватися щоб опісля досягнути перевагу над Північчю. Це, зрештою, коли Україна державно укріпиться, наступить майже автоматично, бо Москва без порівняння більше залежна від України, як Україна від Москви.

... Найважливіша справа: геополітичний комплекс — це своєрідний організм. А на поняття організму складається все два чинники: душа і тіло. В геополітичному комплексі тіло — це земля, дух — це національна енергія даного народу. І як всюди, так і тут, дух народу — це вирішний чинник.

Геополітичні умови для нас вирішилися добре. Соборність здійснена. В перемогу другого чинника — в дух української нації ми ні на хвилину не сміємо сумніватися. З кривавої муки України зродяться великі речі. Завдання еміграції отже — в свій час передати краєві незатроєні чужим впливом українські культурні цінності, незіпсуту українську національну ідею і політичний досвід.

Було б непростимим гріхом супроти Української Нації, коли б ми не вив'язались з цього завдання як слід. Бо пам'ятаймо: скорше чи пізніше перемога України певна. Тим більше тепер...

... Що ми від московських північних наїздників культурніші — нема сумніву. Ми організували першу Київську державу. Петро I, мав при собі багато дорадників, українських культурних діячів. Навіть у злиднених советських умовах українська культура рветься цілою своєю силою через лід, що її сковує. Біологічна сила в нас велика, і треба нам її свідомо спрямовувати, а тоді нею переможемо північ. Ця наша біологічна сила стихійно пробиває собі нові шляхи: Кавказ, Зелений Клин, Сибір Туркестан. І... добре діється, що Совети засилають українців за Челябінськ, то цим хотів висловити думку, що вони у своїй діявольській роботі роблять нам прислугу, роблять несвідомо те, що ми повинні робити свідомо!

... Спільні культурні й расові традиції, економічні моменти. Все це має значення але яке воно заразом блідоньке, анемічне! Геополітичний план опанування цілого советського простору має натомість живі румянці крові! Українська кров лилася і над Чорним морем і над Балтиком. Тільки нещодавно в Фінляндії впало 200 тисяч люду — а це були українські дивізії! Що це було під чужим прапором і чужою командою — це без значення! Великою ціною крові ми собі здобули право на советський геополітичний простір. Він мусить бути і буде наш!

Колись германські легіони маршували під римськими вірлами, але потім їхні потомки збудували Римське цісарство Німецького народу, а нині... стоять українські дивізії під чужими прапорами, але завтра їхні потомки збудують Український Третій Рим!

Валентин Сімянцев
Пполк. У.В.К.

В КІННІЙ АТАЦІ

Замість рецензії на працю автора «РОКИ КОЗАКУВАННЯ» — спогади 1917-1923 видану його накладом в Філядельфії 1976 р., тут передруковуємо прегарний уривок з тієї цінної праці... Редакція "У.К.")

"І чим би я виправдав своє життя, коли б добра доля не дала мені мого козакування".

Все, що до цього часу було при зустрічі з ворогом, не було таке, як того разу, того пам'ятного дня.

Кінні сотні, при піших полках, виконували службу зв'язку, вели розвідку, прикривали, або йшли авангардом і несли службу дозорів під час руху колони.

Вступали або приймали бій, з меншими з'днаннями кінноти чи піхоти, коли ворожі відділи перешкоджали виконувати завдання. Бували й випадки, коли спішували нас, але по смаку нам це не було, бодай би кіннота отаке любила та поземлі повзати.

Але, щоб ми йшли в атаку, цілою сотнею на фронті, та ще й проти наступаючої піхоти, та ще й далеко переважаючої чисельно, такого, прийаймні мені до того часу не траплялося.

Сталося оте, десь в січні 1919 року, коли наш Богданівський полк пробивався з-під Лозової до Січеслава, відходячи від кордонів Харківщини.

Большевики, чи махнівці знову стали нам поперек. Почався бій. Все було: рушничний вогонь, кулемети торохтіли і гармати гупали з обох боків.

Тепер так думаю, — чи не були ми полковою резервою, чи прикривали гармати, що били десь недалеко з балочки понад наші голови. А це ж було в степах, поперерізуваних балочками не глибокими, але кінноті сховатись можна.

Бій хоч і не вщухав, але віддалявся. Наші йдуть вперед. Мабуть довго тут не затримаємося вже. Та й холодно. Від коней не відходь — тупцюйся на місці.

Тим, що на горбку, як охорона, видно як зв'язкові, з нашої ж таки сотні, бігають від фронту до штабу полку. Аж це якийсь жене коня, галопом до нас, щось кричить. Хоч ще й не чути його, але з того видно якась зміна. Добіг до сотника, Заворушилося біля сотника. І команда: "По конях — Сідай — З права до ліва по два!"...

Їдемо кудись, але на фронт, в бік. І вже чвалом.

Хоч ніхто нічого не казав — відчувається напруження. І знову зв'язковий зі штабу полку біля сотника. Сотня галопом йде в балці. Уже й передають по сотні: Ворог обходить нашу піхоту з боку. О, гади!

Вискочили з балочки на рівне поле. Зразу розсипалися в лаву і кар'єром вперед.

"Слава, слава, слава" — зливалось в "ав,ава,ава". Який же це чудовий, захоплюючий, повний натхнення клич!

Перед нами, здавалося, ніби купки розсипаного по білім полі гною, заворушилися і піднялися.

А далі, я, мабуть, таки, крім ворога, нічого не бачив і не чув. Лежав на коні, притулившись до його шиї і з усе глушаючою — "Слава", летів наперед.

Я був у якомусь шалі, що розпирив груди, наповнюючи цілого якоюсь міццю, що, здавалося, ефес шаблі трісне в руці. Бій захоплював чаром радості, хмелем відчуття непереможної сили в собі і в коні.

Бій кінчився. Було чогось шкода — ніби вертався з великого свята до буднів.

Валентин Сімянцев
Пполк. У.В.К.

В КІННІЙ АТАЦІ

Замість рецензії на працю автора «РОКИ КОЗАКУВАННЯ» — спогади 1917-1923 видану його накладом в Філадельфії 1976 р., тут передруковуємо прегарний уривок з тієї цінної праці... Редакція "У.К.")

"І чим би я виправдав своє життя, коли б добра доля не дала мені мого козакування".

Все, що до цього часу було при зустрічі з ворогом, не було таке, як того разу, того пам'ятного дня.

Кінні сотні, при піших полках, виконували службу зв'язку, вели розвідку, прикривали, або йшли авангардом і несли службу дозорів під час руху колони.

Вступали або приймали бій, з меншими з'днаннями кінноти чи піхоти, коли ворожі відділи перешкоджали виконувати завдання. Бували й випадки, коли спішували нас, але по смаку нам це не було, бодай би кіннота отаке любила та поземлі повзати.

Але, щоб ми йшли в атаку, цілою сотнею на фронті, та ще й проти наступаючої піхоти, та ще й далеко переважаючої чисельно, такого, принаймні мені до того часу не траплялося.

Сталося оте, десь в січні 1919 року, коли наш Богданівський полк пробивався з-під Лозової до Січеслава, відходячи від кордонів Харківщини.

Большевики, чи махнівці знову стали нам поперек. Почався бій. Все було: рушничний вогонь, кулемети торохтіли і гармати гупали з обох боків.

Тепер так думаю, — чи не були ми полковою резервою, чи прикривали гармати, що били десь недалеко з балочки понад наші голови. А це ж було в степах, поперерізуваних балочками не глибокими, але кінноті сховатись можна.

Бій хоч і не вщухав, але віддалявся. Наші йдуть вперед. Мабуть довго тут не затримаємося вже. Та й холодно. Від коней не відходь — тупцюйся на місці.

Тим, що на горбку, як охорона, видно як зв'язкові, з нашої ж таки сотні, бігають від фронту до штабу полку. Аж це якийсь жене коня, галопом до нас, щось кричить. Хоч ще й не чути його, але з того видно якась зміна. Добіг до сотника, Заворушилося біля сотника. І команда: "По конях — Сідай — З права до ліва по два!"...

Їдемо кудись, але на фронт, в бік. І вже чвалом.

Хоч ніхто нічого не казав — відчувається напруження. І знову зв'язковий зі штабу полку біля сотника. Сотня галопом йде в балці. Уже й передають по сотні: Ворог обходить нашу піхоту з боку. О, гади!

Вискочили з балочки на рівне поле. Зразу розсипалися в лаву і кар'єром вперед.

"Слава, слава, слава" — зливалось в "ав,ава,ава". Який же це чудовий, захоплюючий, повний натхнення клич!

Перед нами, здавалося, ніби купки розсипаного по білім полі гною, заворушилися і піднялися.

А далі, я, мабуть, таки, крім ворога, нічого не бачив і не чув. Лежав на коні, притулившись до його шиї і з усе глушаючою — "Слава", летів наперед.

Я був у якомусь шалі, що розпирав груди, наповнюючи цілого якоюсь міццю, що, здавалося, ефес шаблі трісне в руці. Бій захоплював чаром радості, хмелем відчуття непереможної сили в собі і в коні.

Бій кінчився. Було чогось шкода — ніби вертався з великого свята до буднів.

Розглядаюся за нашою чотою.

Підїжджали хлопці. І хоч нічого такого не казали, але відчувалося, що я був сьогодні інший. Хвалили коня, але й радили, щоб не виривався дуже.

Кажу: "Не бачив".

Брехав, — я бачив. Але пустити когось випередити, порівняти б міг хіба

з потоптанням чести моєї і Ерота (ім'я коня.)

Отже бажання випередити — бути в переді, панувало сливе геть над всіми іншими почуваннями а й страхом.

Кінь для кіннотчика, як не все так дуже багато.

× × ×

Михайло Ковальський
Генеральний Хорунжий У.В.К.

ЛИСТОПАДОВИЙ РЕФЕРАТ Виголошений дня 30 жовтня 1977 року в Калгарах, Канада.

*"О незабутній Листопаде!
Пройдуть літа, пройдуть роки,
А Ти стоятимеш над ними,
Як тінь Господньої руки".*

Слова Романа Купчинського.

Минає 59 років, як щорічно, де б ми не жили, збираємося, щоби у спільному гурті відзначити пам'ятковий день Першого Листопада 1918 року, день в якому засяло дорогоцінними перлами довго-ждане сонце волі над Західною Віткою Українського Народу.

Трагічний у своїх наслідках кінець битви під Полтавою, припечатав нашу Самостійність. Україна була виснажена докраю боротьбою і попала в жорстокий гніт московський, про який каже Тарас Шевченко, що навіть кобзарі замовкли, "Онїміли з переляку сліпі небораки, отак тії воеводи Петрові собаки рвали... гризли..."

Не буду тут переповідати цілої історії Українських Визвольних Змагань на Сході і Заході широкої Української Землі. Я хочу лише коротко пригадати про ті чинники, які по полтавській катастрофі були моторами у наших Визвольних Змаганнях та Стремліннях а саме: "Кирило-Методіївці" в Києві і "Українська Трійця" у Львові. Українські Громади на Наддніпрянщині і Наддністрянщині. Великі пророки народні — на Сході Тарас Шевченко і на Заході Іван Франко. Україн-

ська Револуційна Партія (РУП) на Сході і "Молода Україна" на Заході. Врешті з настанням в 1914 році I-шої Світової війни виступ У.С.С., вже на кілька років перед тим приготовлюваний Товариством У.С.С., Січачи і Соколами.

Прийшов день 31 жовтня 1918 року. Український Військовий Комітет у Львові на чолі якого став енергійний сотник У.С.С. Дмитро Вітовський, пізніший полковник і міністер Військових Справ З.О.У.Н.Р., рішив перебрати владу у Львові та цілій Західній Області України. На зарядження того Комітету зійшлися пізнім вечором 31 жовтня 1918 року українці — військові й невійськові, які творили Листопадову Легенду.

На швидку руку, виділено українських вояків з австрійської армії, стаціонарних у Львові та виздоровців військових шпиталів. До Штабу в Народнім Домі зголосилась поважна кількість гімназійних учнів, студентів університету, теології та робітництва які хоч не мали військового вишколу але виказали великий патріотизм і багато з них поклали свої голови в обороні

Рідної Землі. Військовий Комітет диспонував всего на всего кількістю приблизно 1,400 вояків і 60 старшин, озброєних лиш легкою піхотною зброєю. В темну пропам'ятну ніч вийшли з Народного Дому перші стежі із завданням опанувати стратегічні пункти Львова.

..Першого Листопада ранком **ЛВВІВ** прокинувся соняшнорадісним світанком. На вежі ратуша маяв гордо **блакитно-жовтий прапор**. Як у Львові, так із розпорядження Військового Комітету у ту ніч перебрали українці владу по цілій Західній Області України.

Та поляки не спали... і хоч самі щойно визволилися з чужого ярма, старалися всіми силами накинати своє ярмо українцям. Розгорівся нерівний бій на смерть і життя поміж двома нерівними силами. Одних — горстка синів чотиримільйонного Українського Народу Західньої України, без відповідного воєнного виряду, других — полчища 18 мільйонного народу Польщі, спомагані до того часу найновішим оружжям побадоносної Антанти. Під тиском добре озброєної Антанти, а головнo Францією армії генерала Галлера висланою нібито проти большевиків, здесятковані оборонці Рідної Батьківщини, мусіли уступити в нерівнім, завзятім бою. І зажурились Стрільці Січові як Збруч річку проходили. Важко зажурились, бо покидали на поталу ворогів свою ближчу Батьківщину, своїх батьків, матерів, братів і сестер.

Українська Галицька Армія боронилась завзято і обильно скропила кров'ю кожную стопу Рідної Землі. Вистрілявши останні набой, звернулась чолом на Схід де під проводом Головного Отамана Симона Петлюри змагалася з відвічним ворогом України, Москвою, Армія Української Народної Республіки.

З'єднані обі армії, бравурним наступом заняли Київ. Недовго одначе тишилися ми спільними успіхами. На поміч червоній московській армії хоч-не-хоч, прийшла біла московська армія горезвісного генерала Денікіна, теж спомагана і добре узброєна Ан-

тантою. Обі ці армії в додатку послуговувались нелюдською варварською зброєю в своїй московській перфідності, розкидаючи бакцилі сипного тифу не лише в ряди наших Армій але теж поміж цивільне населення в нашому запіллі. В страшному "Чотирикутнику серти" обі ці московські армії dokonали нашу з'єднану Армію. Головний Отаман Симон Петлюра з Урядом та рештками Армії змушений був вийти на еміграцію. Частина Армії УНР під проводом Командира Генерала Михайла Омеляновича Павленка та героя-лицаря сл. пам. Генерала Олександра Загородського, розбиваючи червоних і білих московських наїздників, загналася в глиб України в невмірущої слави Першим Зимовім Поході та після п'ятимісячного з боями маневрування з'єдналася з частинами Армії Головного Отамана в другому поході на Київ. На жаль зрадлива Польща все це звела нанівець.

Українська Галицька Армія, залишена своїм урядом напризволяще судьби, із своїм головним вождем Генералом Тарнавським, здесяткована тифом вже зовсім без боеприпасів, в численних шпиталях на соломі, яка роїлася від насікомих та по школах і приватних квартирах, сотками гинула щодня з своїми побратимами із армії УНР на п'ятнистий тиф. Геройський Генерал Тарнавський, який над життям любив своїх стрільчиків, щоби їх рятувати, з трудом добився військового договору з Денікіном. Затого "удостоївся" наказаною від свого уряду, неславного над ним суду який, після переслухання, звільнив від вини і кари невинного заслуженого Генерала. Денікін не виконав ніодного зобов'язання відносно УГА і по його розбитті червоними, опинились рештки УГА в червоній армії а по повстанні проти червоних, в польському полоні. І засумувала жалібно трембіта, що упало Галичанам сорок тисяч цвіту.

В той час на терені Західньої України б. старшини і вояки Українських Армій — УГА і УНР під проводом славного коменданта Січових Стрільців, полковника Евгена Коновальця і

полковника Андрія Мельника, з січня 1919 року шефа штабу Армії УНР, створили Українську Військову Організацію (УВО) а згодом Організацію Українських Націоналістів (ОУН), що до вибуху Другої світової війни провадили визвольну підпільну війну з наїздниками.

В час Другої світової війни, після розгрому гордої німецької армії під Сталінградом, засліплені німецькі "іберменші" вкінці погодилися на творення українських бойових з'єднань. Хоч було вже запізнено то заходами Українського Центрального Комітету (УЦК) створено Дивізію "Галичина" яка героїсько боролася з москковським наїзником під Бродами а відтак під Фельдбахом в Австрії та своїм примірним героїзмом підняла високо престиж Української Зброї та Українського Народу. Дальшу боротьбу на Рідних Землях перебрала невмірущої Слави Українська Повстанська Армія (УПА), яка в переможних численних боях, нанесла великих втрат ворогам.

Сумний спомин-рефлексія, не лише для нас бувших вояків України але і для цілого нашого важко поневоленого та нескореного народу а саме: У цій нашій героїчній боротьбі ніхто не простягнув нам помічної руки а голіруч перемогти багатократ сильніших ворогів, піддержуваних Західніми Державами, не було сили. Коли б тодішні Західні Аліанти в той час не ставили карт на відбудову абсурдної великої "моцарствової" Польщі від моря до моря, та царської Росії і допомогли молодій Українській Державі, хоча б одним кораблем ліків а другим кораблем зброї не мусіли би вони, а головню ЗСА, сьогодні боронити вільного ще світу перед страшною московською червоною загрозою. Не було би корейської, в'єтнамської та других війн, словом комунізм не мав би змоги опанувати пів світу а якщо би був і вдержався то хіба на території самої московщини.

Що ж дав нам Листопад ? Підніс високо свідомість Західної Вітки Українського Народу, а що найголовніше, поклав поміст для проголошення Злу-

ки всіх Українських Земель, яка на жаль хоч велично була проголошена в Києві та по причині лихого політики фактично не здійснена.

Що ж повалило нашу молоду Державу ?

В першу чергу, ігнорація побідоносною Антантою наших Визвольних Змагань.

Наші дві Держави, на Заході З.О.У.Н.Р. і на Сході У.Н.Р., їхні два уряди і дві Армії. Помимо Злуки всіх Земель України, проголошеної дуже святочно і величаво, та злука практично ніколи не існувала.

Великий брак відповідних і відповідальних політичних провідників. Комашня із повинню різних повстанських горе-отаманів, які кожний зокрема для себе творив "свою" Україну.

Коли ж тепер, котрийсь із наших політиканів, бо правдивих політиків у нас і досі дуже скупо, закидає нам воякам що ми програли війну, то наша відповідь їм є, словами Великого Шевченка ... "Брешеш людоморе". Обі наші Армії, УГА і Армія УНР, УВО, тодішнє ОУН (на жаль тепер розбите), наша Дивізія і Національна Армія під командою найкращого генерала-патріота Павла Шандрука та останньо героїська УПА поклали гори трупів найкращих синів і доньок нашого Народу за Самостійність та Соборність нашої Держави. Ми ніколи не зложили зброї і ні з одним ворогом не підписали капітуляції, а зістали поконані лише збігом поганих обставин в світі. Але боротьба, і то боротьба завзята нашого нескореного Народу із московським наїзником іде даліше.

Наші Визвольні Змагання на Рідних Землях, перейняли по нас такі Герої як син Славного Командира УПА Шухевич, Мороз, Караванський, Лукіяненко і багато-багато других, які гірко караються в московських катівнях. Та вони власне, а не заграничні політики створять в слушний час Самостійну Українську Державу.

Ми, бувші вояки України, дали найвищу жертву, бо жертву крові та

нам на старості літ кровавиться з жалю і стижу серце, що вчас, коли згадані наші Герої важко мучаться в московських психушках і катівнях та кличуть до об'єднання всіх українських сил на чужині, ті "великі політики" не можуть прийти до згоди і створення одного політичного проводу, який репрезентував би наші Визвольні Стремління перед чужими урядами в діяспорі нашого поселення. Наші низи і подавляюча більшість інтелігенції в діаспорі нашого поселення виказали вірцеву зорганізованість та примірну жертвенність. Доказ — побудова прекрасних пам'ятників, величавих церков і народніх домів. Зорганізування нашою студентською молоддю і нашим патріотичним жіноцтвом голодівок і протестів за наших мучених московським молохом Героїв. На жаль, і то на превеликий жаль, наш політичний провід ніяк не дописав і не доріс до свого призначення. Це дуже болюча справа але доконче треба про ню згадати.

Хуртовиною проходять літа а з ними і зміна світової політики та наставлення. Західній Світ помалу але твердо переконується, що ними звеличена "Свята Росія" не така то вже свята. Переконується, що червоні мос-

ковські вандали найстрашніший бич світу і їх він починає вже осуджувати. Доказ — осудження Світовим З'їздом Лікарів-психіатрів Советського Союзу за їх практики по психушках. Осудження Советів і докази в Београді за непошанування людських прав. Навіть осудження Советів представником Ватикану в Београді за нищення Східних Церков. Світова опінія вже переконується про страшні злочини московські.

Рік-річно приходить ЛИСТОПАД до нас і відроджує наново стихійний безсмертний Дух України. Великі Мученики-Герої московських психушок і мордівень, будьмо певні, створять новий ЛИСТОПАД. І він одітий в нову золотом ткану одержу — могутній і все непереможний, прийде, як мусить прийти завтрішній день — як приходить після журби і горя радість — так прийде день нашого Визволення та на безчещених жорстоких московським наїздником дорогах храмах — Софійським Собором в Києві та Святим Юром у Львові, купатимуться в блакиті неба і в проміннях ясного сонця блакитно-жовті прапори з Тризубом Святого Володимира в Соборній Державі Українського Народу.

× × ×

... "Колись у давнину степові орди азійських народів плундували українські землі, а потім прийшлося пережити першу та другу світові війни, різні окупації, але дерево витримало все й тепер воно сильно чинить спротив новій бурі — російській окупації. Хоч чимало загубило листків... своїх синів і дочок, але тепер на ньому наростає щораз сильніша корона — молоде покоління, яке в національній свідомості наслідує великих предків славної української держави та Запорожської Січі. Нації не можна знищити, це невмирущий дух."

(Харитон Довгалюк — "Сповідь Андрія Заславського" ст. 186. Буенос-Айрес, 1977.)

ДЛЯ ІНФОРМАЦІЇ ЗАЦІКАВЛЕНИМ

Редакція «У.К.» толерантно ставиться до різних державно-самостійницьких світоглядів дописувачів нашого журналу, якщо вони не вживають у своїх писаннях образливих чи насмішливих висловів на адреси інакомислячих чи інакшепереконаних авторів або по адресі колишніх чи сучасних громадсько-політичних діячів.

Леся Лисак-Тивонюк

БАЛЯДА ПРО АРТИЛЕРИСТА І АНЮ

Звали Аскольдом цього високого, стрункого, мускулистого старшину артилерії. Поважали його вояки за невідфальшовану чесність, справжню справедливість, мужню відвагу. Любили його товариші — старшини за його погідну, життєрадісну вдачу нефарисейську скромність, за доброту його серця.

Звали Анею дрібну тендітну дівчину зі синіми очима. Любили її люди за ясну усмішку очей, за готовість допомогти кожному у потребі.

І полюбили одне одного — мужній артилерист і тендітна дівчина. Полюбили великою любов'ю, про яку не розкажується словами, хіба співається у найкращій пісні пісень. І пообіцяли одне одному вірність на все життя.

А була це жаклива війна, у якій два смертельні вороги їхньої Батьківщини змагалися, щоб заволодіти цілим світом і тоді ще дужче гнобити їхню поневолену країну.

Як виражала на війну дівчина милого казала: "Буду молитися за тебе і вдень, і вночі, щоб милостивий Господь зберіг тебе від лиха. Підказує мені моє серце, що вернешся з війни

живий"...

Не раз і не два заглядав милий смерті увічі. Не раз і не два його молоде життя повисло на тоненькій ниточці, яка могла увірватися. Не одна, а тисячі куль його оминали. Чи це берегли його молитви доброї Ані, чи так було записано в книзі його життя?...

З війни, з полону, повернувся милий цілий, здоровий. Тільки вояцьке серце болісно нераз щеміло: один смертельний ворог його Батьківщини переміг другого, та Батьківщина не здобула волі. Ще тугіше затиснулося ярмо на шиї рідного народу... І тому часто-густо смуток визирав з його добрячих, лагідних очей.

Не зразу зустрів милий свою милу. Химерна доля розділила їх просторами й роками. Та є така чесність, що зветься вірністю. Не міг артилерист Аскольд полюбити другу, не могла дівчина Аня забути про милого.

Усміхнулась нарешті їм доля — знов зішлись разом. Хто це сказав, що віддаль і роки гасять велике почування? Може у декого так, у них було інакше. Любов, про яку можна співати у пісні, не згасла під попелом років. Вона була така свіжа, як квіти, що їх садила біля своєї емігрантської хати на чужині Аня. Вона була така стійка, як мускулісті плечі й руки Аскольда. Вона була ще краща, як у їхній молодості, бо перейшла пробу заліза і крові.

Дарма, що біля ніжних Аниних очей появились павутинні риси років і страждань. Дарма, що посрібдилась сивиною буйна колись Аскольдова голова. Справжнє почування не додає ваги, навіть і не бачить тих змін. Бо серця у них були по-давньому молоді...

Звінчалися не такі то й молоді молодята. Та справжнє почування не рахує років! У справжньому почуванні не існує безнадійна старість. Воно немов давнє добре вино п'янку запашне. Великий цей дар непримушене зрозу-

міння одного одним. Колишньому артилеристові Ані був даний цей дар.

Хто сказав, що тільки молоді вміють мріяти про щастя? Вміють теж й зрілі люди, які щастя прагнуть і вміють його своїми ділами творити. Не солом'яний вогонь їхні задуми, не проминаюче захоплення їхні рішення. Люди, що пройшли пробу заліза і крові, вміють цінувати кожний момент спільної радості. Вміють глибоко розуміти життя.

Нікого вже з близьких не мали Аня і Артилерист. Та дивлячись одне одному у вічі, казали: "Не турбуйся! Ти маєш мене, а я маю тебе". Хіба ж може бути більше довір'я від цього?

Здавалося, що тихе-скромне щастя зостанеться вже при них. Залишиться у хатині, яку милий збудував милий. Збудував чесними, твердими від праці руками.

І знов садила Аня квіти біля власної хатини, садила для них обох і для людей, що туди проходили. А підливаючи їх, всміхалася: "Ростіть, квітоньки, на Божу славу, на подяку за те, що зберіг мого милого у кривавій війні". І всміхалася до милого: "Зірву тобі найкращу квітку, що зацвіте!"

"Ти є для мене найкращою квіткою" — відказував з любов'ю. "Даси мені тільки пару чорнобривців, бо вони нагадують рідний дім, якого ми вже не маємо. Наш дім зостався там — на Рідній Землі".

Жартував не раз милий: "От, коли б

поставити за хатою стару гармату — на згадку пережитого і на пригадку, що хто хоче справжнього миру, мусить бути завжди готовий до оборони. Бо ж справжнього миру у світі далі немає. І наша Батьківщина далі у ярмі"...

Ніхто не любить кровопролиття, та волю і незалежність треба таки здобути власними силами! Хто сподіється дістати їх — волю й незалежність — без труду — гірко розчарується.

.....

... Нагло і несподівано, мов злодій, закралася у ясний ранок до їхньої хати призабута супутниця вояцьких днів — смерть. Не попередила приходу, як і не попереджувала його у війну. Та там, хоч ніхто її не хотів, можна було її сподіватися, а тут вона була мов гримз з ясного неба. Пробила серце милого і втекла, засоромлена підступом...

... Посохли квіти, що їх садила Аня для милого. Хата, в якій мешкало коротке щастя, стала пустою.

Померкли Аніні очі. Безслідно пропала усмішка. У серці болюча рана, болючіша за ту, яку завдає звичайна куля...

Тільки часами їй видається, що там, у кращому світі, її милий Артилерист дістав нове призначення — призначення до незрозумілою людським умом Армії — тої Армії, яка наказує живим на землі доти не спочити, доки Рідний Край буде в неволі...

× × ×

Лев Пилипенко

ПІСНЯ ЗАГИНУЛИМ ЗІ ЗБРОЄЮ В РУКАХ

Це козакам-бійцям що пісню
я складаю,
Які ішли в бої за вільне майбуття,
Які віддали все за щастя свого краю:
Любов свою і кров і юнеє життя.

Ішли вони в бої без страху і втоми,
Щоб вибороти волю й відстоять
честь свою,
Щоб в Києві столиці — місті золотому
Був наш самостійний уряд для краю.

Хоч склали вже навек орлині свої
крила,
Де ріками текла їх молода кров,
Лиш молоді тіла смерть кулями
скосила, —
Жить вічно буде їх до України любов!
Гаряча їх любов — любов до
Батьківщини
В народі жити буде довгії віки.
Вона запалить знов визвольників
України,
Які виведуть край у зоряні роки!

Ніна Дишкант

СМЕРТЬ БРАТА

(Правдива подія)

Був квітень 1919 року.

Молода українська держава догряла в нерівній боротьбі за свою незалежність.

Червона московська орда заливала наші міста й села, а місцева скомунізована голода зустрічала її дуже радо. І українська армія, оточена ворогами, без всякої допомоги з зовні, десятикратно жорстоким тифом, поволі здавала свої позиції — одні пішли за Збруч і там склали зброю, інші залишилися на рідних землях і били ворога, створивши партизанські загони.

Сотник української армії Микола Дишкант захворів на тиф, перебуваючи зі своєю частиною в одному селі недалеко Шепетівки. Довго лежав напівпритомний у великій гарячці, здавалося, що з того вже не вийде. Але молодий, здоровий організм поборов хворобу, сотник щасливо перебув кризу й поволі почав повертати до здоров'я. І тоді довідався, що під час його хвороби його частина пішла далі на захід — за Збруч а з ним залишився один єдиний вояк — його рідний брат Володимир. Він був на кілька років молодший від Миколи, був студентом медицини в київському університеті, але в 1918 році залишив студії й пішов до українського війська, щоб разом з братом Миколою воювати за Україну. З того часу вони скрізь були разом — бої, походи, поразки й перемоги, все переходили разом, разом були і в корпусі К о н о в а л ь ц я. Б р а т нігде не залишав сотника, не залишив його й тепер, коли їхня частина пішла на захід і вони залишилися в чужому селі вдвох у ворожому оточенні. Зорентувавшись в такому небезпечному становищі, сотник відразу ж вирішив їхати додому — на Уманьщину. До Збруча було багато ближче і найлегше було піти в слід за своїми частинами на захід. Але там, на Уманьщині, чекали на сотника його молоді

дружина і маленька донечка. І сумління й серце сотника не дозволяли йому покинути їх назавжди.

Тому Володимир знайшов підводу (якийсь селянин за плату погодився їй везти), постелив на віз соломи і з допомогою візника поклав на віз Миколу, який був настільки ослаблений хворобою, що мусів на возі лежати.

Перед самим відїздом сотник спитав у брата — чи ти маєш які документи, якісь посвідки, хто ти, де перебував, чи був у війську і т. д. Як що маєш, зараз же мусиш усе знищити, щоб не було коло тебе ніякого папірця про те, хто ти. Пам'ятай ми — селяни, їдемо до свого села, а були на роботі в іншому селі, то все. Я свої документи всі знищив. Які там в сільського дядька документи? Чи ти свої знищив? — Та знищив, знищив, — відповів Володимир, — не бійся за мене! ... — і тон його голосу видався сотникові якимсь ніби легковажним, ніби не таким, як би мусів бути. Але він не питав більше нічого, знищив, то знищив!

Передягнувшись в цивільний одяг, який поміг їм роздобути той же візник, раннім ранком 30-го квітня, вирушили брати в свою далеку дорогу — на Уманьщину. Тому, що дорога була дуже далека, вони мали в пляні заїхати наперед до своєї сестри, що жила в околиці Погребища, перебути в неї якийсь час поки Микола одужає після хвороби, а потім вже їхати до дому.

Вони їхали цілий день. Їхали полями, переїздили через села. І чим довше їхали, тим ясніше, з боєм в душі відчували, що боротьба їх за свою державу програна, що вони переможені, що зокрема вони обидва тепер знаходяться у великій небезпеці — цілі загони більшовицької голоди з червоними стрічками на грудях, гасали від села до села, приглядаючись до кожного, хто йшов чи їхав і безогляд-

но нищили всіх, що здавалися їм "врагами пролетарської революції".

Заходило сонце, як наші подорожні приїхали до одного села.

Сотник лежав на возі й був більше подібний до трупа, ніж до живої людини — кости обтягнені пожовклою шкірою, пересохлі уста, заплющені очі, безсилий як мала дитина.

Тому Володимир вирішив попроситися до якоїсь хати на ніч, може хтось дасть хворому щось тепле з'їсти. Тільки що хотів зіскочити з воза на землю, як раптом з бічної вулиці села вилетів невеликий більшовицький загін і відразу оточив їх підводу.

— Стой! Кто такіє? Куда едете? — посипалось запитання.

Володимир глянув на них — всі на конях, з рушницями, задріпані шинелі й червоні стрічки на грудях, неголені обличчя й ворожі погляди з жорстоких, колючих очей.

Відповів їм, що вони селяни, їдуть додому з такого то села, що він везе свого сусіда, який захворів на тиф...

Командир банди пильно дивився на Володимира. Що видалось йому підозрілим в того молодого чоловіка, що сидів поруч отого напів трупа, що лежав на возі? Чи інтелігентне обличчя? Чи делікатні руки, зовсім не такі, як в сільського дядька?

Більшовик зіскочив з коня й підійшов до воза.

— Документи, — гаркнув, — давай документи!

Володимир відповів, що ніяких документів у нього нема. Тоді москаль кинувся його обшукувати — мацав кишенях старої, чужої куртки, що її мав на собі Володимир, засував руки під сорочку на спину й з боків, нарешті почав мняти в пальцях рукави куртки. І здавалося, що його пильний обшук піде на марне, як нараз очі його звузились — він щось відчув під пальцями, в рукаві куртки було щось зашите.

Вмить здер з Володимира куртку, розірвав рукав і витягнув з нього невеликий папірець де чорним по білому було написано, що предявник цього документу (ім'я й прізвище) є дійсно

вояком корпусу українських січових стрільців (корпусу Коновальця).

Більшовик позеленів з люті — ах, ти ж сволочь самостійницькая! Так вот какой ти селянин! Слезай, сволочь, ми тебе покажем українській корпус! — Расстрелять, расстрелять на месте, как собаку! — заревіли бандити всі в один голос. Володимир ніби скам'янів. Тільки тепер він зрозумів, що він наробив — замість знищити всі документи, як йому наказував брат Микола, він зашив у рукав куртки посвідку про те, що він належав до корпусу Коновальця. Шкода було молодому воякові-патріотові так безоглядно нищити всі сліди за собою, вірив і сподівався, що та посвідка йому ще буде потрібна. Тому не знищив. А вона допровадила до трагедії.

І фінал трагедії відбувся дуже швидко — червоні бандити стягнули Володимира з воза, здерли з нього одержу і взуття й поставили босого в самій білизні в болото при дорозі. Заклацали замки коло рушниць та в тій хвилині хтось з них гукнув — давайте сюда і того другого, то наверное, такая самая петлюровская сволочь, расстрелять обоих вместе!

А сотник, лежачи на возі з напівзаплющеними очима, все бачив і все чув. Відразу зрозумів, що його братові прийшов кінець і запекло його в грудях пекельним вогнем — лютий ворог убиває його улюбленого брата, а він лежить наче труп і не може його рятувати. А тоді почув вигук — "расстрелять і того, другого" і зрозумів, що мова про нього. В грудях заперло дух і спинилось на мить серце — то це й мені кінець сьогодні, — подумав собі і вмить перед ним промайнуло все його життя й вкінці, перед очима його душі стала його дружина й маленька донечка, така подібна з обличчя до нього. І нараз сотник побачив крізь напівзаплющені очі, що над ним нахилилось вороже, неголене обличчя.

— Кінець, — промайнуло в мозку й повіяло холодом. То смерть стала в головах сотника. Та в тій хвилині, невидимо для людських очей, Мати Бо-

жа прикрила сотника своїм Святим Покровом. І більшовик, що приглядався сотникові, несподівано сказав — етого стрелять не нада, он і сам сдохнет... жалко амуніції... он уже сдыхает... і пішов геть від воза. — Поезжай! — закричали раптом бандити до візника, — гони отсюда!

Переляканий візник вдарив бато-гом коня, віз рушив з місця і в тій хвилині до вух сотника долетів, повний розпуки, голос Володимира:

— Ти вже їдеш, брате? І той голос гострим ножом врізався в серце сотника й залишився там до кінця його життя.

В тій же хвилині гримнули відразу три постріли.

Селяни повибігали з хат і переляканими очима дивилися на те, що сталося.

Сідаючи на коня, командир більшовицьких душогубів звернувся до людей, показуючи рукою на вбитого — чтобы нікто не смел забрать его отсюда, пусть эту петлюровскую сволочь разорвут собаки, расстреляем каждого, кто захочет его отсюда взять! З тим більшовицька банда поїхала геть із села.

А візник, що віз сотника, від'їхавши трохи далі, раптом спинив коня й сказав: я не хочу везти вас далі, я боюся, може й ви такий, як ваш брат і я буду мати через вас клопіт, я не хочу, злізайте з воза і йдіть собі куди хочете!

Це було ще одним додатком до тих терпінь, які прийшлося пережити сотникові в останніх хвиликах. Але — не було що робити. Ледве рухаючись від слабости, з тяжкою бідою зліз він з воза і напружуючи останні сили, ледве доволікся до найближчої хати й сів під плотом. І тут заломився. Не витримало людське серце того всього, що так раптово на нього впало — така жагла смерть брата, власна безпомічність і безвихідне становище у ворожому оточенні. І тяжке ридання ~~хвилю~~ валось з грудей так ~~ж~~ вмило. Як тоді, коли в боях вояка, якого вміте, впливало

На дворі вже срев, забарвлюючи в дивився в очі смеї згірки, городи, халодний. Сотника починало всіміха-

лаблений фізично й духово докраю, сидів під плотом, а недалеко, при дорозі, білів у болоті труп його брата. Здавалося що вже всьому кінець, що нема виходу з того становища.

Але якийсь господар змилосердився, взяв сотника на ніч до хати й дав йому їсти. Сотник попоїв, обігрівся, а з голови не виходила думка — як би поховати тіло Володимира. Нарешті придумав — зняв з пальця свій шлюбний перстень і звернувся до господаря — візьміть собі оцей перстень, а за те поховайте мого брата, що лежить отам при дорозі. Господар завагався — він чув наказ червоних — ніхто не сміє забрати й закопати того петлюривця! Але... перстень був золотий і масивний і дядькові дуже сподобався. Подумавши згодився.

— Добре, я з моїми синами, вийдемо пізно вночі, заберемо його звідти й десь закопаємо, — сказав він.

Довго не міг заснути сотник тієї ночі. Аж перед світанком, перевтома взяла верх і він заснув. А вранці, коли прокинувся, сказав йому господар:

— Ми закопали його у нас за хлівом. Втоптали землю й присипали гноем, щоб не було нічого помітно, ніякого сліду, бо ви знаєте, що нам за те було б якби хтось... Пекучий жаль ворохнувся в серці сотника й на очі навернулися сльози — ось як скінчив його улюблений брат, — спочатку три ворожих кулі, а потім... закопаний за хлівом і присипаний гноем! І за що? Тільки за те, що воював за волю для свого народу! І блискавкою спалахнув гнів в душі сотника — я вам того ніколи не забуду... Трохи заспокоївшись, подякував господареві й поволі рушив у дальшу дорогу.

Одягнений як жебрак, в дрантиву кожущину, старі чоботи, що йому хтось дав, перев'язані дротом, щоб не розсипались, з палицею в руках, брудний і неголений, ішов від села до села, сують, маючи ~~потім~~ ніч, харчував-смак, гострий та збудливі дали йому ки, їдучи на базар до міста, де жила яблуками, цибулею, сиром, перетоваром беруть із собою А в селі вже торгують нею, бо хто ж у ~~цей~~ час ниш-

порили в людей по хатах, вишукуючи "контрреволюції". Так до сестри сотника раз причепилися два червоні голодранці, допитуючись, що то за тип перебуває в неї в хаті? Вона відповіла, що то її брат, який несподівано захворів на тиф, приїхавши до неї в гості. І зараз же наказала сотникові лізти на піч і вдавати тяжко хворого.

Повернувшись до здоров'я, сотник Микола Дишкант, ніяк не хотів погодитися з тим, що він вже мусить скласти зброю. Горів ненавистю до окупанта, а в серці носив тяжкий жаль за так марно втраченим братом. Тому зорганізував партизанський загін і бив "товарищів" скільки було сили й можливості, до кінця 1919 року. А на початку 1920-го року, потрапив знову

більшовикам до рук і знову просто чудом врятувався від розстрілу. І тоді сказав: "— а тепер досить, бо третій раз такого чуда напевно вже не станеться." Змучений і пригноблений, повернувся сотник додому, до своєї родини.

**

Нехай цей болючий спогад про останні хвилини життя молодого вояка корпусу українських січових стрільців (корпусу Коновальця) буде нев'яною квіткою на його незнану могилу від маленької донечки його брата Миколи, який він не раз співав колицької пісні і яка тоді, в 1919 році, разом зі своєю мамою чекала на поворот їх обох — свого тата і його додому.

X X X

... "Основною причиною сьогоденної кризи у світі є занепад культури і неподільне панування цивілізації.

Культура — це удуховлення людського життя, це єдність людини з природою, це гармонійне співжиття людей у любові й моралі і пізнання природних тайн задля любові до природи.

Цивілізація — навпаки, це егоцентричне змагання до влади над природою й ближніми людьми, змагання до використання їх для власної амбіції, вигоди й матеріальної користі.

І природа мстить на нас за нашу егоїстичну, бездушну й аморальну цивілізацію, вона мстить депривацією людського суспільства, постійними кризами, яких не можна поправити ніякими матеріальними реформами, а тільки і виключно направленням людських духовних стремлінь.

І тут саме — важлива роль нашого українського народу, який, не зважаючи на всю його долю й приниження, не захопився ще цивілізацією, не покинув своєї прабатьківської культури. Не словною якоюсь пропагандою, а активним прикладом ми мусимо спричинитися до оздоровлення духу людства, до спрямування його до природи, любові й моралі, до Бога."

(Проф. д-р Іван Мірчук, ректор УВУ —
інавгураційна промова — "Шлях у прийдешнє")

ним

личчя.

— Кінець, — пром
й повіяло холодом. То
головах сотника. Та в
видимо для людських

з Володимира куртку,
в і витягнув з нього не-
ець де чорним по білому
р, що предявник цього
'я й прізвисьце) є дійсно

Євген Гуцало

ПО МЕРЗЛУ КАЛИНУ

Як у дитинстві ходили по мерзлу калину?

Ще звечора пробирає землю добрий морозець — і тужавіє чорний город, мокрі стежки тужавіють, і починає тонко висвистувати суха кукурудза край межі. А вночі здається, що й зорі в глибокому небі потужавіли від молодого, шпаркого холоду — проміння їхнє, чи то зеленкувате, чи то голубувате, понастовбурчувалось, мов костриця.

А ранок — сивенький. Ніжним волокнистим інеем обібралась кожна грудочка, кожна травинка. І гілля в саду вже не чорніє, як чорніло цілісіньку осінь, а, побілівши від інєю, полегшало повільнішало, і сад уже творить простору картину, де багато повітря, де ясно й затишно. Отак стоїш на хатньому порозі, дивишся перед собою — й очам не віриш, що земля так може відмінитись... Небо теж наче вкрите голубуватим інеем, і пахощами його свіжими пронизано все довкола.

Відчуваєш як в обличчя тобі дихає зима. Іній — то лише її перший вісник, перший посланець якого ти бачиш, самої зими ще нема... Нема, тільки вловлюєш, як вона морозно дихає в твоє обличчя, і кров твоя швидше пульсує по жилах, так швидко, наче то сама радість заструмувала, задзвеніла.

А потім уже йдете по калину. Йдете саме тоді, коли небо на сході набрякло рожевим сянням, а потім із того сяння поволеньки народжується, неквапно з'являється сонце. Воно викочується великим — неймовірно великим колесом! Потім, пізніше, коли дитинство промайне, обернувшись на спомин, вам здаватиметься, що більше ніколи не доводилось бачити такого великого сонця, як тоді, коли йшли по мерзлу калину. Як тоді, коли воно, багряне, чисто вміте, випливало над селом із-за дерев, забарвлюючи в рожеві тони далекі згірки, городи, хати, — і все довкола починало всміха-

тись великою рожевою усмішкою, спершу несміливою, кволою, а дедалі — яскравішою, бадьорішою!

І чим вище зводиться сонце, тим воно меншає. От коли лежало над самісіньким обрієм, над стріхами хат, над деревами, то було таке близьке, що, либонь, добігти можна до нього, а тепер, спливши догори, не тільки поменшало, а й віддалилось, і вже не яскріло багряним соком, а прилягло.

Посеред села — річка, береги якої густо поросли очеретом. Луки стеляться широкі, по луках де-не-де стоять стіжки сіна. Луки великі, по них, крім річки, світяться більші й менші озера, навколо яких ростуть верби та берези. А саме село розляглося на узвишках, довкола річки, озер та луків. Навесні тут розливається вода, зеленіють, розвиваючись, дерева, прилітає птаство, зацвітають квіти в луках, зацвітають садки, — немає, либонь, благословенішого краю. У річці та в озерах повно риби, в'юнів, раків; не тільки за сільською околицею, а й у самому селі можна побачити диких качок; дикі гуси пролітають над селом до лісу, що ховається за найближчими горбами. Заповідний куточок, та й годі!

Калина росте і в луках, багато її тут, але зривають її ще восени, коли достигне, носять до дому не лише в кошиках, а й у мішках. Носять старі баби, носять діти — лежать тоді ягоди звалищами в сінях та повітках, висять, позв'язувані пучками, на жердках. Зелене листячко в'яне, всихає, а ягоди починають горіти ще яскравіше, ще густіше, наче кров калини лостигає, набираючи буйної, палкої снаги... І всі потрохи ласують калиною — хто кетяг візьме, хто ягідку смикне. Ласують, маючи потім у роті гіркуватий смак, гострий та збудливий... А жінки, їдучи на базар до міста, разом із яблуками, цибулею, сиром та іншим товаром беруть із собою калину, теж торгують нею, бо хто ж у місті відмо-

висься придбати калину!

Та не всю калину й з'їдають одразу, не всю й продають, бо зима з її холодом та простудами ще попереду. Бережуть калину протягом довгих студенних місяців — і надійно та щасливо світять її ягоди в коморі, коли зайдеш туди з морозу, з холоду. Наче зорять калинові кришталіки прямісінько в твою душу, зігріваючи її своїм радісним світлом! Висять кетяги на жердині, бережуть таємницю своєї сили, цілющості, таємницю здоров'я, яке вони здатні повернути людині, і хіба ж можна не сповнитись побожного ставлення до їхніх сузір'їв?...

Та зараз, цієї пізньої пори, в луках усю калину вже зірвано — стоять голі куці, з яких навіть листя пооблітало. Може, якусь ягоду й не добачило восени людське око, та її давно вже склювали пташки. І не віриться, коли йдете через луки, що начебто недавно на калиновому гіллі полум'янів жар ягід, що вони вабили до себе червоною вродою... Гілля голе, голе-голісіньке, сивіє від ранкового інею, як і верболози, як і вільхи. Ні горобець не сяде, ні синичка — нема ласощів...

А що то сіреньке поскакало від копички сіна? Поскакало так, наче гуцає низу догори своїм відстовбурченим гузенцем, поскакало, задерши довгі вуха, наче знагла вистреливши ними?

Заець! Видно, забіг до села вночі, й досі ніхто не наполохав, хоч уже й ранок. Та й хто налякає сірого, коли по луках мало ходять? От він і почувується серед сільських верболозів, наче у вільному полі. Біжіте за ним, кричите, і спершу заець тікає до стіни очеретів, а далі звертає убік, зникаючи поміж кущами. Наче й не було заблуди. А ви ще якийсь час стоїте на місці, жваво обговорюючи подію, і маєте таке відчуття, наче щойно могли наздогнати сірого, наче він мало з ваших рук не вирвався.

А навіщо бігли? Навіщо хотіли зловити? Хто відає!

Ось уже й за село дістались — і обернулись. Лежить воно перед вами розлого, тягнеться догори гінким гіл-

лям осокорів, тополь. Та ще подекуди світяться білоною стовбурів старі берези, а молоденькі то й зовсім юносяють. Сонце вже звелось над селом, далеким вітрилом попливло по холодному блакитному морю небес. І в промінні сонця іній на городах, на хатах та деревах здається казковим, усеньке село — помолоділе та звеселіле від того інею.

Йдете далі, і свіжо віє вам в обличчя польовий вітрець, якого не відчували в селі. А тут він, на рооздоллі, вигулюється, тут він володарює один-однісінький на все безмежне поле озимини, що відкривається перед вами до самого обрію. І тепер ви в полі не самі, а з вітерцем, який не стомлюється дмухати вам ув очі, вибиваючи несподівану гарячу сльозу...

Проте до калинових заростей, до мерзлої калини ви ще не дійшли.

Озимина, побілівши від інею, стелиться вдаль не по звичайному полю, а по Кістяному. І перш ніж дійти до калини, ви маєте здолати Кістяне поле. І поки здолаєте, то на гадку вам спаде багато розповідей, почутих од своїх дідів та бабів, од батьків та матерів про Кістяне поле. Почутих довгого зимового вечора, коли хурделиця порошить у вікна, або ж лагідного літнього надвечір'я, коли ріжок молодого місяця висить над столітньою грушею. Спливе в пам'яті багато розповідей про те, що на цьому полі споконвіку плуги виорюють кістки. Виорювали колись, виорюють і тепер. Звідси й назва — Кістяне.

А отам — і ви не відірвете пильних поглядів од горбочка на протилежному березі річечки — а отам, де чорніє пеньок, з-під землі б'є джерело. Про це джерело знають по всіх довколишніх селах і навіть далі. Бо б'є з джерела вода не проста, як по інших криницях, а цілюща, життєдайна.

І дивно вам, дітям, дивитись на протилежний берег річечки, де є джерело, з котрого б'є чиста, прохолодна вода. З того джерела влітку випадало не раз і напиться, тамуючи спрагу. Ви пили, свято вірячи в те, що причащаєтеся з джерела, з якого б'є цілющий тру-

нок. Ви пили, відчуваючи, як нездоланна сила вливається у ваші груди, відчуваючи, що й самі сповнюєтесь віри у своє безсмертя. Добре вам було і водночас страшнувато — до холодку за коміром страшнувато, що ви прилучаєтесь до чогось незбагненно вічного, до таємничого, що можна досягнути лише серцем, більше нічим...

А зараз мандруючи по мерзлу калину, ви йдете через Кістяне поле, позираєте на протилежний берег річечки, де має бути стародавнє джерело. І вам здається, що й ті легенди, які доводилось часто чути про джерело, теж ідуть разом з вами, й ви посуваєтесь у їхньому таємничому оточенні. І чудно вам відчувати, що цілюще джерело, що Кістяне поле існують не тільки в розповідях старих людей а є насправді, і ось ви все це бачите, ступаєте ногами по казковій землі.

Чудно — та й годі, і чомусь не віриться, хоч... хоч страшенно кортить вірити, що саме так і було, що нічого не вигадано!

За Кістяним полем — долина, по якій широко розливається річечка, перетворюючись на болото. Воно генген тягнеться, скільки сягає око, позаростало вільхами, верболозами, очеретами. Навесні та влітку тут таке драговиння, що діти не осмілюються й ногою ступити. Хіба що хто з дядків пройде тільки йому знаними місцями, щоб половити в заростях карасів, яких тут сила-силенна. Худоба й та відчуває гиблу драговину, не забродить сюди, але зрідка трапляється, що дурне теля таки забіжить. Коли чередники вчасно схаменуться, то, бува порятують, але не одного засмоктало баговиння.

Саме сюди ви й простуєте по мерзлу калину, якої, звичайно, тут цієї пори має бути повнісінько. Бо восени до неї по драговині не доступишся, до неї тільки й можна дійти тоді, коли земля затужавіє від морозу, коли ноги не провалюватимуться в болоті.

Тихо у вільсі, тільки іноді зшелесне самотній листочок на гілці. Довгі коси сухої трави, де стримлять, а де позви-сали на купинах. Тут, серед кущів та

дерев, начебто ще зберігся запах осені — скупий, студений. Сорока раптом заскреготала над вашими головами й низько пролетіла десь до річки. Хоч і боязко йти, проте ніхто не зізнається в своїх страхах, у всіх зосереджені погляди. Бо ще трохи пройти по купинах, які здригаються під ногами, і маєте дістатись до калини. Льодок потріскує, видзвонює, ламаючись, висока трава шарудить, сорока знову заскреготала десь, а калини все не видно, хоч і мала б з'явитись.

І коли нарешті перед вашими очима виростає два кущі з червоними кетягами — ви спершу не вірите. Не вірите, що калина ця існувала насправді, а не тільки у ваших вигадках, і що ви до неї добились. Недоступна видавалась вам у чомусь схожою на Кістяне поле, і на цілюще джерело, котрі дійшли до вас із легенд.

А коли засвітилась червоними ягодами на яву, то пробудила спалах радості. Бо як приходили у ваше життя з легенд Кістяне поле й цілюще джерело, так само й оця калина з'явилась перед ваші очі — немов із якоїсь немислимо чарівної вигадки, і ви були здивованими свідками, як вигадка перетворювалась на блискучі, яскраві сузір'я ягід, що полум'яніли на вкритому інеєм гіллі, ви були свідками цього перетворення, і здавалось, наче самі заходите у світ легенди, вигадки, самі прилучаєтесь до незбагненності таємниці.

Спершу ви, мов горобці, обліпили тих двоє деревцят, які перші стрілись на вашому шляху, і почали обривати кетяги. Ви їли ягоди, а вони, промерзлі, танули в роті, остуджуючи язик і ясна. Раді, що, нарешті, допались, ви спершу об'їдали ягоди просто з кетягів, сік скоро починав текти по вашому підборідді, скапував на одяг, а ви рукавом витирались — і не переставали їсти. Бо так було смачно! Бо стільки ж було мрій про цю мерзлу калину, так спрагла за нею ваша уява!

Не обірвавши кетягів на цих дерев-

цятах ви пішли далі — й опинилися в калиновому полоні, так густо стояв тут кущ біля куща, так рясно гілля обнизалось червоними зорями. Ті зорі наче були виткані на гіллі чи вишиті, чи вигиптувані — такі вони були яскраві і так з а в о р о ж у в а л и д у ш і. І ви, о п и н и в ш и с ь на цьому калиновому роздолі, й далі їли, та тільки скоро відчули, що язики ваші дубіють від холодних ягід, що їхня гіркота аж наче перехоплює подих. І тоді ви вже клали ягоди до рота спроквола, обережно язиком видушували з них сік, смакували його гіркатою студеністю неквапно, і відчували, як терпкість калинових ягід переливається у ваші жили, як калиновий сік тече по жилах, змішавшись із гарячою кров'ю.

Славно було вам на калиновому роздоллі, як і горобцям, як і синицям котрі весело щебетали зусебіч, ніби теж належали до вашого товариства, ніби теж раділи разом із вами. Сонце світило з прибіжлого, наче вкритого дрібнесеньким інеєм, неба; висока неходжена трава, що сягала за коліна, пахла осінню; і коли долинав подмук вітру, то здавалось, наче то дихають вам в обличчя далекі сніги, які невдовзі встелять землю, мовби то сама зима дихає...

Рвали калину... щоб назавжди зберегти спомин, як простягали до неї руки, як вона горіла на гіллі, як ваші губи торкалися її червоної вроди, як терпкий морозець ягід солодким болем обпікав язик. Рвали, й то для вас тоді були не просто ягоди, а наче пісня про ягоди, то для вас була радість, що дозріла під сонцем у кетягах, що перейняла його соняшну снагу.

Вже наїлись, уже й з собою набрали, а все не хотілось іти з цього заповідного куточка, який містився на краю Кістяного поля, там, де річка розливалась по долині, творячи баговиння, болото, непрохідні зарості. Було шкода розлучатися з калиновим гаєм, до якого нема доступу майже цілий рік, бо вода не підпускає. І ви надивились

на гай, наче хотіли взяти його собі в душу — щоб отак барвисто горів у вашому естві усеньку холодну зиму.

Нарешті можна рушати, а ви не йдете. Бо як покинути отой червоний калиновий спів, як покинути переблиск соняшного проміння в ягодах? Затіваєте якусь гру, а сузір'я кетягів освітлює кожен ваш рух, слово усмішку...

А потім, уже серед Кістяного поля, озветься щемом у серці спомин про калиновий гай, і вам здаватиметься, що насправді ви повертаєтесь не з підмерзлих боліт, а наче з самої легенди. З самої легенди, де цієї пізньої пори нарвали солодкої калини й тепер несете її додому, як найбільшу коштовність. Кістяне поле стелеться навсебіч скатертиною ніжної озимини, ген уже видно село, і вершечки тополь та осокорів схожі на списи, наставлені проти майбутніх снігів.

І знову поглядаєте на протилежний берег річечки, де чорніє пенюк, а біля нього має бути джерело з цілющою водою. Наче відчуваєте на своїх губах її крижаний доторк, од якого раптовий струм пронизує все тіло.

Повертаєтесь до села, а у ваших руках — кетяги калини. Світяться вони вам посеред білого дня і в полі Кістяному, й на сільській околиці, не пригасають і тоді, коли ваш гурт розпадається, бо ви починаєте розходитись по хатах. Кожне з вас несе до дому світло мерзлої калини, кожне раде отому живому мерехтливому вогню, який дозрів у ягодах...

І ось уже зима мете білим снігом од обрію до обрію, все потонуло в заметах, і навіть кущі та дерева так повпугувалися пухнастим снігом, наче позодягали кожухи. Одні пташки повідлітали в теплі краї, інші поховались од морозу — пустельно в саду, на горі, пустельно в безмежному полі. Тільки снігові вихори походжають, заточуючись туди-сюди, тільки хурделиці насуваються темною ордою.

А ви не забуваєте за свою калину, принесену з гаю через Кістяне поле. І коли заглянете в комірчину, де висять кетяги, то в сутінках сніжного

дня побачите: припорошені пилом, горять вогники червоних ягід! Скупе зимове світло відбивається від них, під тоненькою шкірою рубіном сяє сік. Зірвете одну ягоду, другу, покоштуюте — і терпко, і гірко, і солодко! І так смачно, як, здається, ніколи не бувало...

І чи йшли б ви кудись, чи сиділи б у школі на уроках, а весь час упам'ятку вам ота калина, і весь час світить у ваші думки і мрії своїм червоним полум'ям.

І не гасне калинове полум'я, і зогріває вас, і так вам добре відчувається в його лагідному, червоному теплі!

× × ×

ДЛЯ КОЗАЦЬКОГО ЮНАЦТВА

Роман Мартинюк

Г

З Д О Р О В ' Я

Здоров'я є найбільший скарб людини. Це щось найціннішого, що людина посідає. **Здоров'я вміють оцінити ті, що його втратили.**

Як часто вимовляємо це слово при кожній нагоді. Побажання з нагоди уродин, іменин, ювілеїв, святкувань не були б повними без цього слова. При зустрічі, а особливо при прощанні, обов'язково говоримо: "Бувайте здорові!" В товаристві випиваємо за наше здоров'я. Коли навчаємо малих дітей молитви, то закінчуємо словами: "Дай, Боже, здоров'я мамі й татові і всім нам!"

Молимося до Всевишнього за наше і наших друзів здоров'я і очікуємо чуда. Безперечно, ми знаємо нечисленні випадки чудесного оздоровлення, цього ніхто заперечити не може.

Виглядає, що всюди здоров'я ставимо на перше місце, але воно не зовсім так. Є прислів'я в нашій мові: "Бога взивати, але рук прикладати".

Ми не заглиблюємося думками і не виявляємо охоти поцікавитися, де шукати за цим здоров'ям, бо і пощо, на те є лікар, медицина і це нам вистачає. Не хочемо применшувати ролі лікаря у наших здоровельних справах, і хвора людина повинна користуватися з допомоги лікаря, але людина вдумлива не все мусить сліпо покладатися на лікаря, **бо найкращим лікарем є наш організм, і ми самі його найкраще повинні знати.**

Всевишній сотворив людину і ство

рив для неї чудесні умови щасливого, радісного і здорового життя і нам залишилося користатися з цих Божих дарів, а чи користуємо ми з них?

Перші люди більше користувались тими дарами Божими, і вік їх: був довгий-предовгий. В книзі Буття 1:29 говориться: "По тому сказав Бог: "Ось Я даю вам усяку траву, що розсіває насіння по всій землі, та всяке дерево, що приносить плоди з насінням, і вони будуть вам на поживу."

Як бачимо, людина споживала плоди землі. Під травами розуміємо ярину, ягоди, стрючкові, зернові плоди, що ростуть прикриті землею (бараболя, та всяке коріння), а дерева дають овочі з насінням, горіхи, ягоди і, споживаючи ці плоди, вік людини сягав кілька сот років.

Найкращим лікарем людини тоді була Богом створена природа. Натуральні харчі, навіть сонце, вода і праця в поті чола, значить руханка, а по праці заслужений відпочинок. Отже наше здоров'я зумовлене певними законами, які встановив нам Сотворитель, тож споживаймо найбільше зернових і яринових плодів: овочів, бараболі, ягід, горіхів. Ось у них і шукати здоров'я.

Тисячоліттями людина споживала добрі, повні харчі, користувалась свіжим повітрям, сонцем, чистою водою, рухом, і це були ті атрибути доброго здоров'я.

Модерна людина, особливо люди-

на нашого століття в погоні за багатством, соціальними і політичними впливами, занедбала здоровельний і моральний сектори. В країні багатства і добробуту, в країні, де медицина поставлена на дуже високу стопу, де уряд грубі більйони долярів видає на здоровельні цілі, тяжко повірити, як багато мільйонів людей хворіє з причини невідповідного харчування.

Людина, фізично здорова, має більші шанси бути радісною, вдоволеною, доброю, працьовитою, згідливою, терпеливою, моральною і побожною.

У здоровому тілі — здорова душа! Тому основною базою виховної ділянки всіх навчальних закладів повинно бути пізнання нашого організму та відповідне піклування ним.

Кожна людина повинна бути архітектором не тільки свого характеру, але також сторожем доброго здоров'я. Нинішні медичні заклади навчають, як лікувати хвору людину, але як запобігти хворобі, навчають дуже мало.

Власне кажучи, ділянка превентивної медицини дуже занедбана медич-

ними колами. В тій ділянці превентивної медицини багато є новин і винаходів чим варто поцікавитись.

Ми живемо в часах високої індустріалізації. Занечищене довкілля дуже від'ємно діє на живі організми. Дуже часто чуємо пригадку в пресі, що з озера Мічіган рибу можна їсти не більше, як один раз у тижні, то ніби не шкодить, а є багато озер і річок у яких і купатись заборонено, а риба в них давно погинула. Пригадую випадок уже кілька років тому, коли хлопчина випадково упав у річку (Фох), то так попарив тіло водою, насиченою хемікалями, що треба було його забрати до шпиталю.

В таких умовах жити і бути здоровим досить тяжко, але можливо. Наш організм дасть собі раду з цими перешкодами, тільки ми мусимо йому допомогти.

Одинока й найуспішніша поміч це: **правильне виживлення, руханка, чисте повітря, вода, сонце і відпочинок.** Тож не занедбуймо нашого здоров'я, бо воно в нас найцінніше!

× × ×

ДО ВШАНОВНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І КОЛЬПОРТЕРІВ «УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА»

Повідомляємо, що поштовий уряд ЗСА підніс від 1 червня 1978 року несподівано високу норму оплат за висилку журналу більше ніж на 60% проти попередньої норми. Це дуже порушило наш кошторис, а тому ми мимоволі примушені збільшити ціну річної передплати на наш кварталник на 1979 рік і встановлюємо її для ЗСА, Австралії і Європи ДЕВ'ЯТЬ (9.00) долярів ЗСА а для Канади ДЕСЯТЬ (10.00) Канадійських долярів.

Ввічливо просимо прийняти це збільшення передплати на ОДИН лише доляр як неминучий факт для дальшого нормального виходу нашого журналу і не відкладати зі скорішою висилкою нам передплати на 1979 рік, бо ж і друкарні і пошті за їхні послуги треба платити готівкою.

Зі щирим привітом та гарячою подякою за довір'я й ласкаву увагу —

Адміністрація «Українського Козацтва»

ГОДИТЬСЯ ЗНАТИ

Инж. Евгений В. Курилюк

САТЕЛІТИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ В МАЙБУТНІЙ ВІЙНІ

В просторах над землею кружляє вже дуже багато людьми зготовлених сателітів¹⁾ що їх із землі голим оком не видно, та які не лише "моргають з висот", неначе зорі, але виконують дуже важні завдання, на жаль підчас війни дуже нищівні. Кожний з них має своє простірне місце на землі, якому він прямо підлягає та від якого отримує інструкції або подає звіти про свої спостереження — про те, що діється в його просторі.

Тому, що вирішальна сила майбутньої війни пересувається чим раз більше до просторів над землею, кожна із світових потуг, які мають вже відповідно розвинену техніку, старається мати в тих просторах свої власні джерела потрібних інформацій.

Тут треба згадати, що не всі сателіти служать безпосередньо військовим цілям. Багато з них має інші завдання, як н. пр. телекомунікацію, поміч в мореплавстві, передавання програм телебачення, відгадування погоди та багато іншого, але багато сателітів служить, чи буде служити завданням військовим, бо майбутня війна (тут не говоримо про вживання конвенціональної зброї, навіть термоядерної) буде залежати в значній мірі від кількості різного роду сателітів, які буде мати в просторі котра будь з воюючих потуг, та скільки з них зможе охоронити перед знищенням і дати їм можливість правильно виконувати своє завдання.

Новітні суперпотуги вже тепер дуже досліджують можливість побудування "доброго" сателіта-винищувача.

Вже при теперішнім розвитку системи Комп'ютерів можна вивінувати такі сателіти певного роду "знанням та пам'яттю", на підставі яких може сателіт, неначе після фотографічного взірця, точно встановити своїм приладдям, якого роду є саме ворожий сателіт, та яким цілям цей ворожий сателіт

служить. А якщо дійсність покривається із взірцем, який йому вложено «в пам'ять», матиме спромогу цього сателіта знищити, відбираючи таким способом спроможність воєнній споруді (чи особам) на землі, які є залежні від інформацій подаваних сателітом виконувати своє завдання.

Для прикладу наведемо випадок, який подає Геральд Концельман в своїй книзі- "Бій о Ізраїль": «советський президент міністрів бачив сукупність образків поданих советськими сателітами, які показували зовсім ясно поступ військ Ізраїля на західньому березі Суєзького каналу — на північ та полудне. Образки цих сателітів, випущені в простори майже тиждень перед початком конфлікту, дали можливість політикам та військовим чинникам правильно та точно встановити бойову ситуацію.

Це були советські сателіти мабуть типу "Космос 596". Американці випустили в той час два сателіти. Більший з них був "Великий Птах", який мав значну вагу, а то біля 14 тон, що також подавав свої сигнали про події внизу.

Орбіти сателітів згаданих в горі, були в обох випадках встановлені так, що вони перелітали понад Синайським Півостровом, де саме в той час велись воєнні операції.

Багато завдань мають сателіти. Згадаймо хочаб декілька, більше військового характеру: Автоматична контроля над пересуванням ворожих з'єднань чи матеріалів, система збирання оперативних чи інших даних, інформацій про систему ворожих ракет "із землі до простору", системи винищування просторових ракет та багато інших завдань, пов'язаних безпосередньо із веденням воєнних операцій, які мають рішучий вплив на успіх чи неуспіх.

Деякі сателіти є знову устаткову-

вані дуже чутливими фотографічними камерами та сензорами ультра-червоних променів, перед "очима" яких є надзвичайно важко скрити щонебудь діється на поверхні "ворожої" території, чи то будівництва нових, чи розбудовування старих військових об'єктів, або також дій військового характеру, як н. пр. випробовування нових ракет, чи інших військових споруд.

Новітні суперпотуги доволі твердо покладаються на операції сателітів та є дуже дбайливі на збереження тайни їх оборони перед знищенням та запевнення їхньої правильної праці на випадок конфлікту, бо збирання даних та інформацій про ворожі задуми є життєво важливе. На системі сателітів спирається також частинно "Тріяда" американських воєнних засобів, які тримають "в ризи" советські загарбницькі апетити. Ця тріяда є: Міжконтинентальні ракети стаціонавні на суші, Поляріс, Позейдон та Трідені ракети, випалювані з підводних кораблів та бомби і ракети з пілотованих літаків тупу Б 52.

Війна в просторах над землею була договором суперпотуг з року 1967 заборонена і властиво договір цей існує на папері, а сателіти на місці в просторах та згаданий договір мав би бути знову опрацьований, щоби був більше "актуальний".

В міжчасі мають великі електротехнічні концерни значні контракти на дослідження гончих та винищувальних сателітів. Випробовуються різні типи отчих споруд. Одні мають розриватись в близькості ворожого сателіта, засипаючи його množestvom відламків, знищення його пр'ямим

ударом "в лоб", або засипування до роги сателіта, який летить з великою швидкістю просторами, баньками величини скриньки на консерви, які теж влітають під кутом в орбітню дорогу сателіта і так або стручують його з правильного курсу, або нищать зовсім. Самозрозуміло, що такі досліджування є зовсім тайні і ніхто не спішить повідомляти над якою системою він власне працює.

Маємо на думці сателіти, які мають як джерело своєї енергії нуклеарний "набій" як це було із советським сателітом, який недавно впав у Північній Канаді та не згорів зовсім при перелеті через атмосферу Землі.

Дуже спокусливою ціллю для Лязер-Променів є якраз сателіти. Короткі "Удари" Лязеровими променями спричиняють коливання сателіта, якого а н т е н и тратять з цієї причини свій зв'язок з осередньою на Землі, а сателітів, які вживають площин для збирання соняшної енергії, потрібної для їхньої праці, є можливо знешкіднити пропалюванням лязеровими лучами дір в тих площинах.

На випадок конфлікту є дуже важко для воюючих сторін мати в засобі незнані воєнні споруди для заскочення противника і тут якраз приходять в увагу різного роду сателіти та можливості "заховання" їх в просторах над Землею. —

1) Сателіти (супутники) це є штучні об'єкти, зготовлені людською рукою, які кружляють над Землею по встановлених кругових чи еліптичних дорогах, та збирають і передають інформації після свого призначення.

Істбори, Англія
Вересень 1978 р. Б.

ХРЕСТ З ОСТАННЬОЇ СІЧОВОЇ ЦЕРКВИ

(Рисунок позичено з праці А. Кащенко "Оповідання про славне військо Запорозьке Низове", Катеринослав 1917 р. сторінка 296)

Півмісяць, на якому стоїть хрест символізує перемогу християнства над магометанством в боротьбі Запорозьких козаків з турками й татарами.

Авреоля навколо перехрестя символізує проміння сонця, пригадуючи що Христос є Сонцем Правди. Сонечна авреоля це давня церковна оздоба яка залишилася ще з дохристиянського періоду.

(Цей рисунок подаю в доповнення ілюстрацій до моєї розвідки "Традиційні форми хреста", поміщеної в попередньому числі 5-6 (50-51) "У.К."

Антін Кущинський)

× × ×

КАРТКА З АВСТРАЛІЇ

COSSAKS

NATIONAL COSTUMES OF THE OLD WORLD

1966 (a series of 25 cards)

11. COSSACKS

These men are wearing the Ukrainian Cossack costume which includes the decorative coat called "zhupan", a fur cap called "shapka" and a red triangular scarf called "shlyk". One of the Cossacks is playing the Ukrainian national instrument called the "bandura".

You will find one of these cards in every packet of Weet-Bix

SWAPS: Send two cards in this series for any particular card you need to Sanitarium Health Food Company office in your State. Quote card No. required; include stamped addressed envelope.

31-10-1977.

На місцевості з "Сторінки"
Завидає 17/10/1977

НА ПОРОЗІ 62-го РОКУ ІСНУВАННЯ У.В.К.

Петро Коршун-Федоренко
Генеральний Значковий
Кошовий Отаман У.В.К

ОТАМАНАМ ПАЛАНОК І КУРЕНІВ У. В. К.

В березні-квітні 1979 року Українське Вільне Козацтво почне 62-й рік свого існування.

Як і в кожному живому організмі так і в нашій козацькій громаді, бігом часу більше як пів століття відбувалися різні зміни. Бували часи войовничого розвитку і збройної боротьби на рідних землях, а бували часи й упадку навіть самої організаційної чинності УВК, коли ми опинилися на чужині. Причиною періоду упадку й послабленої чинності на еміграції був не тільки переселенський рух маси нашого членства з Європи за океан, але, часом, і через слабкий чи нещасливий персональний склад провідників. Але, як все буває в житті, людських спільнот, періоди упадку чи застою, такі нетерпимі для козацького духу, не тривали довго. На зміну приходили часи енергійного піднесення, за активніших провідників а з тим і розвиток чинності та поширення лав членів УВК. Так збільшилось і число наших осередків — тих козацьких "хуторів", "станцій", "куренів", які назви, як і інша номенклатура, часом мінялися з поступовою зміною і деяких організаційних приписів статуту. Не мінялася тільки наша ідея боротьби за те, щоб "у своїй хаті мати свою силу, і правду і волю..."

Під сучасну пору ми вже перебули два роки нашої чергової каденції праці наших виборних та призначених відповідальних провідників і працівників, що мають обов'язок провадити

організаційним та ідеологічним життям УВК в цілому. Наші паланки та 36 куренів, розкидані по цілому вільному світі також працюють під місцевими проводами на протязі приписаних їм трьох років каденції.

Трудно було сучасній Генеральній Булаві, як і проводам паланок та куренів, виконувати ті обов'язки. На те були і об'єктивні і місцеві та персональні суб'єктивні причини. Тому не завжди і не всюди було видно однаковий "рух" і жваву внутрішню діяльність. Тому, на ряду з прикладами активної і ідейної чинності приходилось признаватись або спостерігати і скромні приклади лише "існування" а не життя й розвитку дівльности.

Хотілось би за третій рік нашої каденції, то є на протязі 1979 року, скласти ширший звіт перед майбутньою Великою Козацькою Радою та й перед широким українським суспільством про активнішу чинність нашого У.В.К.

Це буде можливим, коли наші місцеві проводи: курінні отамани з їхніми управами вже тепер, перед початком 1979 року, укладуть конкретний план діяльності і систематично будуть старатися його виконувати. Щоб допомогти в цьому нашим відповідальним побратимам в їхній праці за честь і славу своїх куренів, вважаю за доцільне подати на сторінках нашого журналу і порекомендувати до активної уваги та використання зміст організаційної статті "На герць до праці", що її тут подаємо.

Антін Кущинський

Генеральний Значковий УВК

Кол. Генеральний Писар УВК

в 1964-71 рр. і

Військовий та Кошовий Отаман УВК

в 1971-77 роках.

НА ГЕРЦЬ ДО ПРАЦІ!

Програма діяльності в Куренях УВК.

А. Як заснувати Курінь У.В.К. ?

Новий Курінь УВК можна заснувати, згідно з нашим статутом, при наявності вже п'яти членів УВК або прихильників, які постановили б про це на засновуючих загальних зборах скликаних Отаманом Паланки або кимсь з активних членів УВК чи ініціатором задуму заснувати Курінь. При тому прихильники, які перед тим не були членами УВК, мають підписати декларації про вступ в УВК. Формуляри декларації встановленого взірця можна одержати від Генеральної Канцелярії УВК, а при тому — і потрібну кількість статутів для кожного нового члена.

На установчих зборах їхній ініціатор має ознайомити присутніх з головними приписами статуту УВК а протоколярну постанову про заснування куреня (або копію протоколу) за підписами предсідника зборів та секретаря належить переслати до Генеральної Булави УВК на затвердження наказом Кошового Отамана УВК.

В тому протоколі має бути подано імена і прізвища присутніх на зборах, рішення про заснування куреня, ім'я прибраного Патрона куреня та імена й прізвища вибраних Отамана куреня і членів курінної управи.

Кожний новий член УВК повинен заплатити вписове 2 долари і 50 центів, за що отримає від Генеральної Канцелярії членську посвідку та статут УВК. Коли серед нових членів є кілька осіб з однієї родини, то вони можуть заплатити за один примірник статуту 1.00 долар і 50 центів а за членські посвідки для кожної особи окремо по 1.00 долару.

УВК має на меті творити КАДРИ ідейних прихильників Козацької Ідеї.

Тому не масове членство, а ідейна якість членів, що вступають в нашу організацію, є нашим завданням при заснуванню нового куреня. Малі курені з добірним членством, а не великі числом своїх членів курені, є нашим ідеалом.

Генерал Михайло Омелянович-Павленко, коли був Військовим Отаманом УВК, то навіть в своїх офіційних наказах писав: "Кількість членства не завжди є доброю прикметою організації, бо кількість вимагає акції, а це в наших умовах є поза нашими можливостями. Отже за дійсних членів приймаємо лише тих що вже й сьогодні можуть бути чинними та фактично корисними співробітниками Руху.

Дійсно, практика минулих і сучасних часів показала, що курені більші числом своїх членів бувають дуже слабкі в організаційному і ідейному житті й діяльності. Честь і слава виняткам !

Б. Кожного року.

Обов'язком управи кожного куреня УВК є влаштовувати або взяти активну участь у влаштуванні всекозацького і вояцького та нашого українського традиційного народнього СВЯТА ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.

Це свято по конституції Української Козацької Держави, укладеної екзильним Гетьманом Пилипом Орликом по згоді з Гетьманом Іваном Скоропадським, вважається третім державним українським святом після Різдва і Воскресіння Христового. Тієї постанови жадні наші державні чинники не змінили а тому те свято Покрови є для нас обов'язкове. Тому Управа Куреня має прислужитись до того, щоб це

свято відбулось як найбільше урочисто й величаво. Крім урочистої Богослужби, про що має постаратись пан отець Козацький Капелян, треба приготувати гарну мистецьку програму з короткою, не довше як на 15-20 хвилин, ядерно укладеною доповіддю.

До участі в обох частинах свята (церковної і урочистої академії) обов'язково запросити молодечі та комбатантські організації та ширшу організовану громадськість.

Другим щорічним обов'язком Управи куреня є влаштування СВЯТА чи ДНЯ ПАТРОНА КУРЕНЯ. Цей ДЕНЬ КУРЕНЯ призначено для двох цілей: для вшанування пам'яті історичної постаті чи події, в честь якої названо даний курінь УВК, та для популяризації Козацької Ідеї і освідомлення про її значення серед суспільства, що в його оточенні існує курінь.

Відповідно до цих завдань та до індивідуальних сил що є в персональному складі куреня або при допомозі спеціально запрошених для того учасників-гостей, цей традиційний День Куреня може відбутися у формі урочистого святкування, організованого по прикладу свята Покрови, або бодай, в рямцях урочистих сходин куреня за участі запрошених представників і гостей від молодечих, комбатантських та громадських організацій.

У лише виключних випадках, викликаних місцевими обставинами, як спорадичний виняток, влаштування обох щорічних свят — Покрови та Дня Патрона Куреня можна об'єднати в одну урочистість.

Але ці два свята обов'язково мають бути відзначені в житті кожного куреня кожного року.

В. Сходини раз на три місяці.

Ці сходини є приписані статутом УВК для мінімального але систематичного вияву організаційного життя кожного Куреня. Коли їх в Курені не скликається, то загал членів робиться байдужим, у них відпадає зацікавлення своєю пасивною організацією, Курінь поступово занепадає і виро-

джується лише в списочну організацію зі «сплячим» отаманом і бездіяльною управою Куреня. А між тим на протязі чергових трьох місяців у активного та ініціативного Отамана Курення та живої Управи завжди знайдуться справи, з якими слід поділитись або порадитись або й обміркувати з Побратимами і прийняти відповідні рішення.

Тут подамо такі «точки» з порядку нарад таких організаційних сходин. Побратими ж Курінні Отамани зі своїми управами зможуть вибирати з них ті, що їм будуть потрібні для даних чергових завдань.

1. ІНФОРМАЦІЇ ОТАМАНА КУРЕНЯ про поточні справи та різні його внески і пропозиції.

2. ЗАЧИТАННЯ ПРОТОКОЛУ попередніх сходин та НАКАЗІВ КОШОВОГО ОТАМАНА І ОБІЖНИКІВ ТА ІНСТРУКЦІЙ ГЕНЕРАЛЬНОЇ БУЛАВИ УВК ТА ОТАМАНА ПАЛАНКИ, про які доцільно знати всім членам Куреня.

При цій нагоді слід прийняти на увагу, що в списках деяких Куренів є особи, що через віддасть їх побуту від місця де відбуваються сходини або через інші оправдані причини вони не мають можливості систематично брати участь в організаційних сходинах. Тому, для таких членів Отаман Куреня має попросити від Генеральної Канцелярії прислати певну кількість примірників чергових наказів та обіжників Курення. Ці додаткові примірники Генеральна Канцелярія висилає на адресу Куреня а вже Управа Куреня досилає дотичним членам. Ген. Канцелярія може висилати ті додаткові примірники наказів та обіжників і безпосередньо дотичним членам, коли про те попросить Управа Куреня і подасть потрібні адреси але при умові, що заінтересована Управа Куреня своєчасно вислала Ген. Канцелярії належні 25% інкасованих членських вкладок.

3. ПОСТАНОВИ засідань Управи Куреня, про які належить поінформувати членів, що прибудуть на сходини.

4. ПЛАЧЕННЯ членських вкладок, які скарбник Управи Куреня зможе приймати при нагоді таких сходин.

Тут пригадуємо, що по постанові Генеральної Булави встановлено такий розмір річної членської вкладки для членів УВК перебуваючих в ЗСА, Канаді, Європі і Австралії: для членів віком до 65 років, що не належать до іншої комбатантської організації 6 доларів; а для тих, що одночасно є членами іншої комбатантської організації \$3; для членів старших від 65 років та для всіх жінок, всіх юнаків і юначок і дітей 1 долар. Для країн Південної Америки, з огляду на низькі їхні валюти, висоту членської вкладки встановляється відповідно до висоти в тамошніх комбатантських організаціях та з дотриманням повищих засад про старших віком та жінок, молоді і дітей. Почесних козаків звільнено від обов'язку платити членські вкладки.

З інкасованої суми членських вкладок при кінці кожного календарного півріччя скарбник Куреня повинен відсилати 25% на потреби Генеральної Канцелярії, 10% для потреб Отамана Паланки а решту 65% лишити для потреб Управи Куреня.

5. СПРАВА ПЕРЕДПЛАТ «Українського Козацтва» є постійно актуальною і важною. Наш журнал є органом для виховного освідомлення в дусі Козацької — провійськової Ідеї як серед членства УВК так і серед ширших кіл прихильного до нас суспільства та є органом зв'язку і козацької пропаганди. Тому, кожна козацька родина повинна бути передплатником (не підляплатником) «Українського Козацтва». Від того обов'язку звільнені тільки Почесні Козаки, а по постанові Управи Куреня можуть бути звільнені ті члени, які є у виключно скрутному фінансовому положенню, але для яких Управа Куреня попросить висилати журнал безкоштовно. Управа Куреня також має повідомити Адміністрацію журналу кому з членів зовсім недоцільно висилати журнал через їхню неписьменність чи інших виключних причин.

Адміністрація чи Редакція «УК» час

від часу подає Управам Куренів викази довжників за передплати. Тоді повинністю Управи Куреня є вплинути на дотичних членів заплатити свої борги, бо інакше вони фінансово шкодять нашому видавництву. Тут маємо добрий приклад, коли Отаман Куреня, турбуючись честю і доброю славою Куреня, наказав заплатити всі довги своїх членів за наш журнал з каси Куреня а вже потім мав упорядкувати справу внутрішнім порядком.

В деяких Куренях є призначені кольпортери журналу, на адреси яких висилаються журнали для всіх членів передплатників а кольпортери їм доручають і одержують від них передплати та висилають їх до Редакції. Деякі кольпортери займаються також продажом журналу стороннім особам для пропаганди нашої ідеї, за що Адміністрація журналу радо може давати їм за ту працю 30% опусту. Така поміч є дуже доцільна і побажана і до неї закликаємо.

Зокрема дуже практичним виказався спосіб продажу журналу в дні святочні при виході з церков або на урочистих академіях. В Чикаго, нпр., удавалось таким способом продавати і до 80 примірників одного числа журналу.

При обговоренню цієї справи варто згадати і про те, щоб хтось із членів Управи Куреня був дописувачем до редакції «УК» про діяльність Куреня для поміщення хронікальних заміток на сторінках нашого журналу. При тому варто присилати і одну-дві чорно-білі фотографії, за виготовлення кліш з них просимо оплачувати невеликі але потрібні для того суми.

6. НОВІ ЧЛЕНИ.

При цій точці буває доцільно обмінятися думками про кандидатури тих осіб, кого хтось запропонує запросити вступити в члени УВК. Зокрема найважливішим є питання про приєднання до нашої організації юнацтва. Тут маємо на увазі зачислення в ряди УВК в першу чергу молоді й дітей членів УВК.

Взагалі ж є логічним, щоб всі члени козацьких родин були оформлені як

члени УВК- що має становий характер.

7. ОРГАНІЗАЦІЯ ЮНАЦЬКИХ ВІДДІЛІВ УВК: роїв, чот а то й окремих куренів.

Є щасливий той Курінь в складі якого є особа, що надається до організування молоді: старшого й молодшого юнацтва. Прикладом такої систематичної праці може бути осередок УВК в Чикаго при парафіяльній громаді Св. Тройці УАПЦеркви. Там в результаті старань завзятого референта молоді, він же писар куреня, Побратима Григорія Репи, постало два Курені УВК і то спершу Курінь Юнацький ч. 26 ім. о. Агапія Гончаренка, яким провадять старші юнаки-студенти високих шкіл, а пізніше зорганізувались їхні батьки і заснували свій Курінь ч. 29 ім. Лицарів Базару. Також маємо приклад в Едмонтоні, Канада, де існував Курінь старших осіб ч. 22 ім. Отамана Богуслава Шашкевича з надр якого старанням писаря Куреня Івана Ількова та отамана Куреня Василя Горбая організувався самостійний Студентський Курінь ч. 31 ім. Лицарів Листопадового Чину.

Є дуже й дуже важним, щоб праця над козацьким юнацтвом не була «солом'яним огнем», як то маємо приклад в одному Курені, де найраніше було зорганізовано юнацький відділ, але де після перших лише парадних виступів після показних імпрез пропагандного характеру, вістки про дальшу чинність юнацького відділу припинились. Праця з молоддю має провадитись систематично і активно, бо молодь потребує рухливого життя, а не лише святочних виступів на показ.

8. ВІДЗНАЧЕННЯ ІМЕНІН ЧЛЕНІВ КУРЕНЯ.

На сторінках «Українського Козацтва» вже згадувалось про наш традиційний козацький звичай відзначати іменини (день Янгола, день святого, на пошану якого нас охрещено). Лише обставини перебування між чужими суспільствами привели нас до відзначень і дня народження. Урочисте відзначення дня народження має своє оправдання лише при високих ювілейних роках Побратима, а не при щорічному про те згадуванню.

Тож як було б гарно, коли б в лавах УВК запровадити - відновити той старовинний ще з Рідної Землі звичай святкувати іменини своїх членів, крім участі на молебні на честь того чи іншого святого, але також родинними гостинами. Ініціативу а то й календар таких святкувань мала б установити Управа Куреня. Таке відновлення нашого звичаю має місце в куренях УВК в Австралії ім на честь і на славу!

9. ПРАПОР КУРЕНЯ.

Кожний Курінь має старатись мати свій козацький прапор, про який було подано всі потрібні відомості в ч. 2(32) «Українського Козацтва» на сторінках 35-39. Але не кожний курінь по своїх фінансових обставинах спроможний те здійснити і придбати свою святу реліквію, що її маємо донести на Рідну Землю, коли вона звільниться від супостата наїздника.

Для інформації подаємо, що багато козацьких прапорів для Куренів УВК в ЗСА і Канаді виготовляв за відповідну винагороду фахівець того діла наш Побратим Куреня ч. 18 Хорунжий Теодор Бабюк (Адреса: 1312 Норт стріт, Рочестер, стейт Нью Йорк 14621).

Коли ж Курінь не спроможний придбати козацький прапор, то повинен обов'язково мати свій український національний прапор.

10. УЧАСТЬ В ЗАГАЛЬНО - ГРОМАДСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ІМПРЕЗАХ.

Така участь має бути відповідно підготовлена щоб Курінь придбав за те добру славу. Тож, коли буде рішено взяти участь тільки висилкою представників, то треба вибирати таких Побратимів, що надаються на репрезентацію і охочі так послужити своїй організації. Доцільно також приготувати і текст привітання, яке представник виголосить чи передасть на письмі.

Коли ж імпреза має мати характер широко-маніфестаційний, то до того треба особливо добре приготувитись і призначити більше число Побратимів для участі в тій урочистості а може і зі своїм козацьким прапором, але це тоді, коли заповіджена імпреза є відповідна до існуючих у нас припи-

сів про репрезентацію козацького прапора, то є суто державно-національного чи суто патріотичного характеру.

11. СПІВПРАЦЯ З КОМБАТАНТСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.

Є дуже побажаним в цілях піднесення авторитету і значення УВК брати участь в імпрезах, що їх влаштовують українські комбатантські організації, ветеранські товариства країн, де перебуває наш Курінь. Бо ж не всі наші комбатанти визнаються в історичній вазі Козацької Ідеї хоч як це не дивно, але це явище є наслідком у одних одиниць їхньої національно-історичної малоосвіченості а у інших — це є вплив довголітнього панування чужинця над нашими душами.

Знаменитим прикладом тісної організаційної співпраці з українськими комбатантами дає нам Курінь ч. 7 ім. Полковника Івана Богуна в Перті, Західня Австралія. Там просто сталося злиття нашої паравійськової організації з організацією колишніх вояків учасників Визвольної Боротьби України під одною спільною управою. Той Курінь навіть носить таку повну офіційну назву: «Українське Вільне Козацтво — 7-ий Курінь ім. Полковника Івана Богуна та Союз Українських Комбатантів в Перті, Зах. Австралія».

А прикладом пропагандної співпраці з усіма сусідніми на тому терені українськими і американськими ветеранськими організаціями може похвалитися Паланка УВК на ЗСА-Схід ім. св. Покрови, а головню Курінь ч. 6 ім. «22 Січня».

12. СПІВПРАЦЯ З МОЛОДЕЧИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.

Це питання само собою, є дуже й дуже важне з тих же мотивів, що і співпраця з комбатантами та з спеціально особливої причини, щоб молодь наша не лише співала, що «ми браття Козацького роду», але й зрозуміла та відчула силу й значення цієї правди так важної для майбутньої вільної України. Треба вжити всіх сил і всіх можливостей і засобів, щоб ця співпраця мала місце в програмі праці ко-

жного Куреня УВК. Для цього в першу чергу треба помагати молодечим організаціям в їхній праці та завжди запрошувати до співпраці в козацьких імпрезах, як то вже відбувається в кількох наших Куренях ЗСА і Австралії та Канади й Англії.

13. СПІВПРАЦЯ З ЦЕРКОВНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.

Це має бути традицією УВК та приносити поміч місцевим парафіям.

При цій нагоді пригадуємо, що козацькі освячені прапори обов'язково мають своїм місцем збереження тільки в церквах перед іконостасом і про це треба мати дозвіл у отця Настоятеля (пароха). Але ні в якому разі цю козацьку реліквію не вільно тримати у приватному приміщенні прапороносця чи іншого довіреного члена УВК. Винятково можна допустити збереження козацького прапора в спеціальній домівці куреня УВК, коли б курінь мав таку власну домівку.

14. ОРГАНІЗАЦІЙНА СПІВПРАЦЯ КУРЕНЯ З ПОЛІТИЧНИМИ ТОВАРИСТВАМИ.

Така внутрішньо-організаційна співпраця не може мати місця в Курені УВК, бо цьому заперечить основна ідеологічна характеристика нашого Козацького Руху зазначена в статуті УВК артикули чч. 4 і 5, де зокрема згадується лише про льояльне відношення УВК до політичних угруповань що стоять на платформі самостійності й соборності державної України.

Члени УВК можуть мати свої політичні переконання і бути членами тої чи іншої української самостійницької партії і там брати участь в аспекті своїх політичних переконань, але не має там шкодити ні Козацькій Ідеї ні організаційному життю УВК.

Г. Один раз на три роки.

Отаман Куреня по закінченню приписаної статутом УВК трьохрічної каденції урядування його і Управи Куреня має скликати Звичайні Загальні Збори членів Куреня, на яких він і члени Управи подадуть звіти зі своєї діяльності, курінний ревізор звітувати-

ме про результати його перевірок каси й господарки Куреня. З приводу тих звітів можуть відбутись дискусії чи обмін думками і в результаті буде ухвалено узнання (абсолюторіум) уступаючим з урядового становища Отамана Куреня і Управи. Тоді відбудуться вибори Отамана Куреня і Управи на слідуючу каденцію і копію протоколу тих зборів треба послати через Отамана Паланки до Генеральної Булави для затвердження Кошовим Отаманом тих виборів.

На зборах доцільно також обговорити і намітити плян діяльності Куреня на чергові три роки бодай в основних напрямних точках.

Дуже є важним для успішного закінчення і належного оформлення трьохрічної каденції на загальних зборах, щоб ті збори по всіх точках були належно і заздалегідь підготовлені уступаючими Отаманом та Управою Куреня включно і з наміченням кандидатів до виборів. Тоді збори не будуть затягатись і носитимуть діловий і продуктивний характер. Є бо організаційне правило, яке з практики каже, що коли збори затягаються довше ніж півтори години, то тоді часто буває, що рішення і постанови ухвалені після такого часу бувають пізніше наново обговорювані учасниками зборів і навіть бувають не практичними до виконання.

Трапляються випадки, що в управлінні Куренем настає «криза» на тлі прикрих, часом і дрібничкових, непорозумінь між членами Управи чи взагалі всередині Куреня. В таких випадках, коли Отаманові Куреня не пощастить погасити для доброї слави Куреня тих непорозумінь доброю дорогою вияснень та порозумінь хоч би і в компромісовий спосіб, або не може з певних причин далі виконувати свої обов'язки, то він має скликати Надзвичайні Збори членів Куреня і раніше закінчення каденції. Такі збори мають голосом більшості членів нашої козацької громади полагати ті справи а то й відбутись передчасні вибори нових Отамана Куреня чи Управи.

Ми подали ряд вказівок до організаційного пляну діяльності Куренів УВК, склавши їх на підставі приписів статуту УВК та різних організаційних наказів, обіжників та інструкцій, що було їх видано раніше. Це є неперевірена канва, на якій Отамани Куренів зі своїми Управами можуть плянувати організаційне життя Куреня помимо ще й своєї ініціативи та винахідливості. Також це не значить, що наперіодичних організаційних сходинах Куреня, які мають відбуватись раз на три місяці, всі згадані вище справи мають ставитись на порядок денний на кожні сходи. З них треба вибирати ті, які по місцевих обставинах були б актуальні чи потрібні на даний час. Але бажано, щоб з бігом часу все те приймалося на увагу і склало б мережу діяльності Куреня.

Тут ще раз повторимо правило про ведення сходин, що і вони, як і загальні збори не мають тривати довше як півтори години а для цього матеріял для їх програми треба заздалегідь старанно приготувати. Застереження про довші «балачки» і негативні від того результати ми подали при порадах про ведення Загальних зборів. Бо «во многоглаголаніі ність спасіння»! А сходи особливо стараймося робити короткими, цікавими і змістовними.

Тож з Богом на «герць» до праці в 1979 році, з кінцем якого Побратими Отамани Куренів зі своїми Управами пришлють звіти через своїх Отаманів Паланок з їхніми опініями для Генеральної Булави. На підставі тих звітів буде видно які Курені в цих благодних змаганнях праці «виграють»!

ПУГУ ! ПУГУ ! — КОЗАКИ З ЛУГУ !

ВШАНУВАННЯ В УВК ПАМ'ЯТІ ГОЛ. ОТАМАНА СИМОНА ПЕТЛЮРИ ТА ПОЛК. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ

КУРІНЬ УВК ч. 5 ім. Гетьмана ПИЛИПА ОРЛИКА в Волей-Норт Суррей, Канада є не лише найчисленніший але й найбільш дисциплінований Курінь в Канаді. Під проводом свого дуже діяльного Курінного Отамана Значкового УВК Василя Ткачука не лише сам, але також з другими українськими організаціями і Канадійським Легіоном влаштовує різні імпрези. Так дня 4-го червня 1978 р. спільно з другими організаціями цей Курінь влаштував Свято Головного Отамана Симона Петлюри та Полковника Євгена Коновальця в 40-річчя його трагічної смерті. На Святі виголосив довгий дуже гарний реферат Капелян Осаул отець Протоєрей Петро Сачевич, а деклямацію свого укладу гарно виголосив Курінний Отаман Значковий В. Ткачук. Свято відбулося з великим успіхом в просторій гарній аудиторії Української Православної Громади в Ванкувері при численній участі членів УВК і гостей.

(За наказом УВК ч. 4 з дня 24 липня 1978 р.)

* * *

ВИСТУП НАШОГО ОТАМАНА В ТЕЛЕВІЗІЇ В ЛОНДОНІ

Отаман Куреня ч. 23 ім. інж. М. Сороки в м. Редінгу, Англія Значковий ЛЕВКО РИСЬ колишній кацетник (1931-35 рр.) на будові Білморсько-Балтійського каналу ім. Сталіна мав 20 серпня 1978 р. успішний виступ в телевізії в Лондоні на тему "Червоний цар" Сталін.

В своєму виступі Побратим Л. Рись розповів слухачам про розкуркулення, колективізацію, про збройну боротьбу українців, про жахливі умовини в московській кацеті і про штучно організований Москвою голод в Україні 1933 році. До цього подавалися на екрані світлина будівництва Білмор-каналу.

А на передодні виступу в телевізії, в газетах: "Івнінг Пост" та "Хроніка" було поміщено інтерв'ю кореспондентів з нашим отаманом та поміщено великий його портрет — козацька постава з розкішними вусами.

Підхорунжа Марія Телюк.

КОЗАКИ ЗАХІДНЬОЇ АВСТРАЛІЇ ВІТАЛИ ВЛАДИКУ МСТИСЛАВА В ПЕРТІ

Владика Митрополит УПЦ і УАПЦ Мстислав, виконуючи канонічну візитацію українських православних парафій в Австралії і Новій Зеландії, відвідав і наш стійт. До Перту Владика прилетів 6-го липня 1978 р. де ще на летовищі в почекальні першими його привітали: о. Валентин Мовчан — настоятель св. Миколаївської УАПЦеркви, о. Дмитро Сенів — настоятель УКЦеркви та представник УВК — отаман куреня ч. 7 ім. полк. Івана Богуна і голова Українських Комбатантів полк. д-р Осип Менцінський з дружиною Адм. Значковою УВК Марією Менцінською та автор цих рядків.

Далі Достойного гостя вітали: голова і члени Парафіальної Ради та Братства і Сестрицтва св. Миколаївської парафії і всі хто хотів і прибув по мимо робочого дня на зустріч Владики, який всіх обдаровував теплим пастирським словом.

Не затримуючись довго, Владика з його супровідниками: о. А. Теодоровичем та іподіяконом А. Партікевичем в супроводі о. настоятеля В. Мовчана відіхали до місця кватрування.

Друга зустріч, більше офіційна, мала місце в неділю 9-го липня ц. р. в залі Спортивного товариства "Київ" на прийняття, що його влаштувала Парафіальна Рада св. Миколая в Майландс. На прийняття було коло 200 осіб гостей, а між ними і представники організацій... По заделегідь установлений листі, до слова зголосився козацький побратим УВК Сотник Микола Сірко, невтомний служка, як УАПЦеркві так і ідеї УВК в Австралії.

Після нього промовляв голова Парафіальної Ради А. Редька а тоді привітав Владика підписаний Отаман Паланки УВК на Австралію такими словами:

"Ваше Блаженство ! Блаженніший Владико ! В імені Ідеї Українського Вільного Козацтва і моїх зверхників, які поставили мене на стійку служити Богові й Батьківщині, Вас, Блаженіший, вітаю, як бущий в Україні козак 8-го Чорноморського полку 3-ої Залізної дивізії Армії УНР, а тепер за порогами Батьківщини — Козацький Полковник УВ в УВК, виконуючий обов'язки Отамана Паланки на Австралію, при цьому бажаю — успішно закінчити Вашу Місійну подорож не тільки по Австралії а й в інших країнах світу так, "щоб Дніпрові і кручі було чути" що ОБ'ЄДНАНИМ УКРАЇНСЬКО-ХРИСТІЯНСЬКИМ ФРОНТОМ вернемо до Матері у Вільну Своборну Українську Дерааву ! Хай Вам Бог поможе і добрі люди !

Полковник УВ в УВК
Яків Різник

* * *

автора про причину такого, може переоцення, д-р Р. Голіят своїм надписом зворотно на нашому листі з 16 З. 1978. відповів так: "Щиро дякую Вам за Ваш у слухну помітку. "Історія Української Преси в Америці" забрала майже рік часу й прошу мені не брати за зло, коли Ви є перші, що звернули увагу на список преси в якому бракує Вашого журналу. Ця стаття буде поміщена в англomовному виданні "Історія Українського поселення в Америці", яку то публікацію приготує до друку УККА. В англomовній статті буде доданий журнал «Українського Козацтва». Щирий Вам привіт, Р. Голіят (в.р.)" А пізніше ВШановний автор ще повідомив нас на своїй візитівці з 30. III. 1978 р., що — "помилку або переоцення у статті Історія Української Преси в Америці зробив складач"...

(Знайшов винного — прим. складача).

Ми з свого боку шкодуємо, що крім складача видко переочили і ті панове, що робили коректу, а може й дві чи три коректи... Тому ми попросили ВШановного Автора статті д-р Р. Голія та редактора Альманаха ВШановного п. Л. Полтаву помістити в «Свободі» дотичне вияснення.

Редакція «У. К.»

X X X

3 ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІ

... "Вельмишановна Редакція і Адміністрація «УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА»!

Вельмишановні Побратими!

... Бажаю Вам довголіття і здоров'я для виконання такої важливої праці увіковічуючи минуле та оживляючи для прийдешнього Української Козацької нації.

Так, Козацтво звільнило Українську Державність від зверхности польського короля. Традиції козацтва жили і виявилися у роках 1917-24, живуть у думках українських патріотів там і тут — де лівину частину виконує ВШ Редакція під веденням незнамого Побратима Антона Кущинського. Як умієте так і робите а хто має інші думки хай напише це. Може й його послушають що і як було, чи має більше прислухатися Козацтву у служінні Україні на визволення її від займанців.

7-го квітня 1978 р.

Полк. УВК Сергій Ярмоленко

Д-р права та Гір. Інженер у відставці."

* * *

... "Продовжуйте Ваше добре діло підкреслюючи нерозривність козацьких військових традицій з традиціями славних наших пращурів скитів, антів і русичів. Хай співзвучно з тим славиться наше священне знам'я — золотий тризуб, знак — блискавка Перуна, першого воєначальника нашого народу, який вів наших предків до світлих перемог.

Не можна "декорувати" Українського На-

ціонального Герба символами чужих ідеологій, даючи тим доказ свого духового рабства і несубординації державному законодавству Української Вільної Держави, яка своїм рішенням докладно дала опис і затвердила наш національний герб — Тризуб.

Торонто, 26. 3. 1978 р.

З щирим побратинським привітом

Омелян Смерчинський
ст. авіаційний інженер"

* * *

... "Особисто читаю журнал "УК" постійно від 1973 р. та уважаю, що "УК" є дуже цікавий, чудово оформлений та дуже цінний — особливо для молоді людини, яка виросла, чи виростає на еміграції.

Для мене "УК" став багатим джерелом у підготовці різних рефератів, у виховній праці з юнацтвом та дружинниками СУМ і в поширенні власного знання.

Щиро здоровлю Вас та бажаю Вам дальших успіхів у Вашій відданій праці для добра Українського народу. Остаюсь з Козацьким привітом:

Воля Україні!

Слава Козацтву!

Адм. Підхорунжий УВК Ждан Коломиець
Отаман Куреня ч. 33

ім. Короля Данила Галицького

Сідней, Австралія,

7-го вересня 1978 року.

... "Шановний Побратиме! Дякую за пам'ять і листа. Висилаю передплату в сумі 10.00 дол. Журнал добре редагований, містить багато цікавого матеріалу.

Бажаю дальших успіхів! Щастя Боже!
5.7.78

Ваш Степан Голяш "

* * *

ОСИП і АНАСТАЗІЯ БІЛОВУСИ з Дітройту, наші сталі Передплатники та уважні читачі

Святкуючи 40-літній ювілей свого подружжя, відзначили цю подію даром на пресовий фонд "Українського Козацтва" а своїми порадами прид-

бали нам нових передплатників. З тієї ж нагоди вони разом з сином ЯРОСЛАВОМ пожертвували для Науково-Дослідного Інституту ім. Вячеслава Липинського в Філядельфії 3.000.00 доларів.

При тій нагоді вони закликають своїх приятелів і знайомих а зокрема прихильників Гетьманської державницької ідеї наслідувати їхню постанову на схилі свого віку. Тим бо вони зроблять щось корисного, підтримуючи згаданий Інститут, що є в цілості в заряді українців, та увіковічнять свої імена для майбутніх поколінь.

(3 листів до редакції «У.К.»

× × ×

ЦІКАВІ КНИГИ

Тетяна Михайлівська-Цимбал

«З ВІЙСЬКОВОГО ГНІЗДА»

(Спогад)

Вийшла невелика, але цікава своїм змістом книжка в видавництві Юліана Середяка під заг. "З Військового Гнізда". Це спогади дружини мистця, Тетяни Цимбал. Прочитавши цю книжку спогадів, ми зрозуміли, звідки бралось стільки енергії й запалу та життєвих сил у тієї незвичайної культурної діячки, що на протязі тридцяти років відданої праці для української громади в Аргентині зуміла разом із своїм чоловіком піднести рівень громади шляхом оснування першої української школи, першого театру, першої допомогової установи і ряду інших українських організацій в Буенос Айресі та околицях.

Тетяна Цимбал — донька командира полку урядувала від батьків засаду, що перешкоди в житті є на те, щоб їх поборювати і послідовно проводила цю засаду в життя. А життя на початку нашого неспокоїного століття давало багато нагод для поборювання перешкод. Достатне й безжурне дитинство в батьківському домі в Могилеві перемінилося швидко в бурхливе й непевне в наслідок революцій, визвольних змагань та польової інвазії. Рано, дуже рано вилетіла молода дівчина з родинного гнізда і, самотужки набираючись досвіду та національної свідомості в гімназії, застосовувала його в підпільній повстанській організації Там уже перейшла ряд подвигів, помагаючи старшинам та козакам української армії в боротьбі з більшовиками. Всі ці переживання молодень-

кої дівчини, описані в книжці, становлять частину нашої історії, і як авторка згадує у вступному слові, історії військовиків, яка майже незаторкнута рукою письменників.

Хоч книжка стосується важких та небезпечних часів в Україні, що пов'язані із смертю батька та прашанням з матір'ю і рідним домом, написана без тих елегантних рефлексій якими наповнені спогади учасників тих подій, а навпаки з незвичайною твердістю та військовою мужністю. Військова дитина так і провела життя поборюючи перешкоди, як написаний обов'язок, і виносячи з невдач тільки досвід, ніколи нарікання. Книжка закінчується щасливим переходом через Дністер з отаманом повстанського загону. Читач шкодує, що на цьому кінчається цікаві пригоди повстанки, але знаючи, що на тому не закінчилося, а тільки розпочалося життя Українки на чужині, сповнене послідовним поборюванням перешкод, яких на її життєвому шляху було дуже й дуже багато. Життя авторки, це переклад дійсного життя героїв Джека Лондона, реалізованого в дикій південній Америці. Про подвиги її на еміграції бажав би читач довідатись з наступної книжки, в якій було б описане життя молодого емігрантки, яка вершила в ньому подвиг за подвигом. Щось у характері тієї дівчини є її землячки — Насті Завісної, славної сотничихи з Буші.

Книжку Тетяни Цимбал "З військового гнізда" повинні читати діти в школах українознавства, для яких козацькі часи здаються мітами й не можуть уваяти тягlosti нашої історії. Книжка Тетяни Цимбал наближує козацький міт до нашої дійсності. Для книголюбів — цінне надбання у бідному на українську книжку, вінці.

Оксана Керс

Леся Лисак-Тивонюк

«СТЕЖКА ДО ДОМУ»

Цю книжку Лесі Лисак-Тивонюк слід уважати подвійно новою: по-перше тому, що побачила вона світ ще зовсім недавно, в цьому ж таки 1978 році, а по-друге — тому, що в творчості згаданої письменниці займає вона нову позицію. «СТЕЖКА ДО ДОМУ» — це вже четверта книжкова поява творів Лесі Лисак-Тивонюк. Книжки — перша й друга, тобто «Терпкі Пахощі» і «Срібна Мадонна» — це збірки окремих нарисів, твір «Замок на вулиці Мейн» має суцільний характер. Такий же характер має і найновіший твір «Стежка до дому», з тією однак різницею, що композиція твору — попри свою суцільність — має ще одну дуже цікаву й нову у Лесі Лисак-Тивонюк прикмету, яку можна б було окреслити фразою *"розмова з собою"* з огляду на цю саме прикмету відносно композиції, «Стежка до дому» є подвійно новим твором. Вертаючись до фрази *"розмова з собою"*, пояснюю, що головна постать твору — Реня і її знайома письменниця, якій Реня переповідає окремі епізоди свого життя, — це та сама особа.

Хто знає письменницю Лесю Лисак-Тивонюк, хто знає бодай загально її життєпис, той — після прочитання «Стежки до дому» — прийде до переконання, що цей твір повністю побудований на автобіографії, що в особі Рені і її співбесідниці слід бачити саму письменницю Лесю Лисак-Тивонюк. Матеріалом із твору «Стежка до дому» читачі можуть сміло збагачувати свої відомості про письменницю, — і то не тільки відносно її життєвих фактів, але й відносно її психіки, її характеру, її духового життя взагалі. Зрештою, і попередні твори Лесі Лисак-Тивонюк мають чимало автобіографічних елементів.

Слід би було роз'яснити назву книжки «Стежка до дому». В книжці мова про стежку, якою Реня (а тим самим і авторка) мандрує з еміграції у свою рідну країну, щоб ще раз пережити окремі епізоди свого юного життя, що припадає на час між Першою і Другою світовими війнами.

Свій твір письменниця поділила на три частини з назвами: "Дитинство", "Школа", "Молодість". Кожна частина складається з окремих картин, які являються неначе кадрами цікавого фільму. Реня — це дитина українських учителів, що працювали в українських селах Галичини. В цих селах і провела своє дитинство Реня. Перебування на селі дало Рені змогу пізнати село, його побут. Знання села Реня — письменниця зміло використала в першій частині «Стежки до дому». Талант доброго обсерватора й аналітика виявила письменниця і в другій частині "Школа", в якій згадуються місцевості, в яких Реня здо-

була середню освіту за тодішньою польською шкільною системою, а саме: в містечку Заліццях, у містах Золочів і Перемишль. Гімназійну освіту Реня закінчила в 1939 році перед другою світовою війною. Після приходу до Західної України більшовиків Реня поступила на працю "радянської" учительки в одному із сіл своєї вужчої батьківщини. З тим моментом починається третя частина твору "Стежки до дому" — частина повна жаху, що його посяла жорстока і кровожадна советська влада. Від переслідування і вивозу врятувала Реню німецько-більшовицька війна. На цьому й кінчиться третя частина твору, у якій письменниця виявилася не меншим обсерватором і знавцем дійсності, чим це було в попередніх двох частинах.

Переходячи до заключення, скажемо, що новий твір Лесі Лисак-Тивонюк значно скріпив її позицію в українській літературі.

З огляду на те, що письменниця видала «Стежку до дому» власним коштом, книжку можна набути безпосередньо у авторки, яка проживає при:

16 N. Parade Avenue

BUFFALO, N. Y. 14211

в ціні дол. 11.00 (враз з пересилкою).

Радимо зацікавитися із цим новим твором Лесі Лисак-Тивонюк. Твір гідний уваги з багатьох причин: написаний талановито, доброю, барвистою мовою, цікаво. Додатно про твір промовляють також ілюстрації Едварда Козака. Свій твір письменниця присвятила батькам — Анні й Іванові Рудим і чоловікові Володимирові Тивонюкові, який упокоївся рік тому, і який до видання книжки доложив чимало своїх старань.

Книжка (в чепурному твердому переплеті) має 307 сторінок.

Михайло Лоза.

— X X X —

Василь ІРКЛІВСЬКИЙ — «НАШІ ІМЕННЯ, ЇХ ПОХОДЖЕННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ».

Це дуже цікава й цінна книжечка, видана накладом автора в Мюнхені. Вона на 244 сторінках подає понад 2.000 імен з поданням коротенького життєопису осіб, що історично своїми діями та ділами вложили акти у відбуття подій й, таким чином, положили свої тавро-имення прийдешнім поколінням. Від кожного кореня-імення чоловічого роду віддано сім відвілень, що стають притаманними прізвиськами української людності.

Книжка коштує десять (10.00) американських доларів. Замовляти та висилати гроші на таку адресу:

W. Irkliewskyj

Vogesenstr. 58.

89 AUGSBURG. West Germany

УРОЧИСТІ СХОДИНИ У 60-ЛІТТЯ ПОХОДУ НА КИЇВ СПІЛЬНИХ УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ В 1919 РОЦІ

Ця урочистість відбулася 3-го вересня 1978 року в Перті Зах. Австралія спільними стараннями Курення УВК ім. полк. Івана Богуна і Союзу Українських Комбатантів. Отаман Куреня пполк. д-р Осип Менцінський, відкриваючи кібрання, з'ясував значення славного історичного походу та виголосив гарно оформлену та цікаву змістом доповідь, в якій висвітлив ту подію з історії нашої Визвольної боротьби. Для кращої орієнтації слухачів він при тому демонстрував гарно виготовлену мапу, на якій було позначено рухи наших і ворожих військ. При тому доповідач згадав і про свою участь у Визвольних змаганнях України за Волю й Державу, яких учасників з року на рік меншає.

При тій нагоді відбулося також урочисте

вручення пропам'ятних нагород та грамот колишнім учасникам українських військових формацій: що виконав побратим пполк. м-гр В. Мандичевський від УНР. А відзначення від УВК заслуженим членам УВК виконав Отаман Паланки УВК на Австралію полк. Яків Різник.

Після офіційної частини господарі дому — побратим і посестра Гоголь частували присутніх смачною вечерею з напоями. В дружній атмосфері пройшов успішно той вечір. Отаман Куреня УВК побр. д-р О. Менцінський щиро подякував господарям за їх гостинність, а всім присутнім — за участь на тому побратимському зібранні.

*Юлія Липко
писар Куреня УВК*

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 15 липня 1978 року відійшов у вічність Отаман Паланки УВК на ЗСА -Схід та збірного Куреня ч. 18 ім. полк. М. Кричевського

ОСАУЛ БОГДАН ДАЦКІВСЬКИЙ

Покійний був на терені Митрополітальної округи Нью Йорку чинним членом не лише УВК а також Братства б. Вояків 1 УД УНА та поклав багато праці для громадських справ.

За минулу боеву службу був нагороджений Хрестом Симона Петлюри, Воєнним Хрестом, Хрестом Українського Козацтва та іншими відзначеннями.

Вічна Пам'ять Покійному!

Смерть наступила після шпитального лікування в наслідок тяжких поранень, коли Покійний переходив зупилицю і трапив під самохід, що гнав із недозвільною швидкістю.

Дружині Покійного, Достойній Пані

Лівії, та всій Родині передаю вираз співчуття і глибокої симпатії.

*Генерал Павло Шандрук
Почесний Отаман У.В.К.*

ЩИРО ВШАНОВУЄМО СВ. ПАМ'ЯТЬ ПОЛКОВНИКА АРХИПА КМЕТІ

а Вельмишановній Дружині Покійного ЄВТОЛІІ і всій ЙОГО РОДИНІ висловлюємо наше глибоке співчуття з приводу втрати їхнього св. п. Мужа, Батька, Дідуса і Брата а для всіх нас доброго вірного Козака, Патріота, Мазепинця і Побратима.

Хай вірний Син України в Бозі спочиває, а Його слава козацька живе не вмирає

Замість квітів на свіжу могилу Покійного складаємо на Пресовий фонд «Українського Козацтва» 25.00 дол.

Рудольф Федорович з Родиною

ДОБРОДІІ НАШОГО ЖУРНАЛУ

які помагають видавати його без дефіциту і без жадних боргів, хоч кошти друку, паперу й поштових видатків ще й далі зростають:

Це передплатники які с в о е ч а с н о присилають пренумерати, точні кольпортери та жертводавці х о ч б и й н а й м е н ш и х фінансових дарів на пресовий фонд.

ВИКАЗ ПОЖЕРТВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД В ДОЛЯРАХ З.С.А.
за час від 1 червня до 15 вересня 1978 р.

КОРОЛІВСЬКИЙ ДАР доповнив новим датком **РУДОЛЬФ ФЕДОРОВИЧ** 25.00 дол. (Загальна сума його дарів на прес. фонд тепер вносить 708.00 дол.)

НОВИЙ КНЯЖИЙ ДАР склав д-р **ПЕТРО ФЕЩЕНКО-ЧОПІВСЬКИЙ**, приславши 10.00 дол. Загальна сума його пожертв на прес. фонд тепер вносить 100.00 дол.)

КНЯЖІ ДАРИ доповнили, присилаючи нові датки в долярах, які подано після прізвищ, а в дужках зазначено загальну суму їхніх дарів:

МАРІЯ КЛЕПАЧІВСЬКА 40.00 (389.00)
МИХАЙЛО КОЗЛЕНКО 7.00 (125.00).
МИРОН ЛЕПАК 12.00 (419.50), **ОСИП СЕМОТЮК** 10.00 (145.95), **ЯКІВ РІЗНИК** 5.32 (296.67), **НИКИФОР ТКАЧИНСЬКИЙ** 1.00 (341.00), **ВОЛОДИМИР ТЕРКУН** 20.00 (170.00), **КАТЕРИНА СІВАЧЕНКО** 100.0 (170.00).

Разом по цьому списку 105.32.

З нагоди іменин **НА ПЕТРА І ПАВЛА** прислали: ген П. ШАНДРУК 20.00, ген. П. ФЕДОРЕНКО 25.00, ген. П. ПЕТРЕНКО 17.20, ген. П. СМОРОДСЬКИЙ 10.00, П. ПЛЕВАКО 17.24.

Разом 89.44 дол.

З нагоди **10-ЛІТТЯ НАШОГО ЖУРНАЛУ** подарувала **НІНА КОТИС** 20.00 доларів.

НА СПОГАД про бл. п. Б. **ДАЦЬКІВСЬКОГО** і **О. РАЗУМОВА** прислала **ОЛЕНА КОРОВИЦЬКА** 20.00 доларів.

З нагоди **ВИДАННЯ КНИЖКИ «З ВІЙСЬКОВОГО ГНІЗДА»** подарувала на прес. фонд **ТЕТЯНА МИХАЙЛІВСЬКА-ЦИМБАЛ** 30.00 доларів.

РАЗОМ по списку зі спеціальними означеннями поступило 299.76 дол.

ІНШІ ДАРИ в хронологічному порядку п о с т у п л е н ь: Н. Грайзер

18.67, д-р Ю. Фещенко-Чопівський 30.00, Ст. Легенький 10.00, В. Рудницький 2.00, М. Тимчук 2.00, Б. Пекельний 10.00, М. Гадзінський 5.00, О. Квірнбах 2.00, О. Оглоблин 10.00, Ів. Струк 1.00, О.Іваха-Байда 10.00, В.Б. Мудрий 2.00, З Лазуренко 7.00, І. Ющук 7.00, П. Цимбалистий 10.00, о. Іван Кобат 4.00, В. Попадюк 5.25, В. Бугай 5.00, Ів. Козяк 2.00, д-р П. Сениця 2.00, М. Грицюк 4.00, Ст. Душенко 3.00, С. Гаєвська 5.00, д. І В. Качало 2.00, о. Іван Шевців 7.00, В. і Л. Палій 4.00, М. Миронюк 2.00, мгр. М. Дупляк 2.00, М. Кливак 2.00, В. Божик 2.00. С. Зеркаль 14.00, д-р М. Зарицький 2.00 А. Біловус 10.00, Д. Ільчишин 8.60, П. Слобідський 10.00, і о. Федорович 2.00 доляри.

Разом по цьому списку 229.52
А ВСІХ ДАРІВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЗА ВІДЧИТНИЙ ПЕРІОД ПОСТУПИЛО доларів 529.28.

ВСІМ ВШАНОВНИМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРЕ КОЗАЦЬКЕ СПАСИБІ! ДАЙ, БОЖЕ, ВАМ УСІМ ЗДОРОВЛЯ ТА БАГАТО ЩАСТЯ!

Редакція та Адміністрація «У.К.»

ЗМІСТ ЖУРНАЛУ «УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО» ЗА 1978 РІК

До кожної статті подано чергове число журналу, яке в нашому кварталнику друковане в дужках, та дотичну сторінку того числа.

Скорочення "об" означає сторінку на обкладинці журналу.

Для скорочення — подаємо прізвища авторів без титулів та рангів.

Статті й дописи

	Число журналу	Сторінка
Апанович Олена — Маруся Богуславка — істор. постать	46	20
Аркас Микола — Запорозькі Січі	46	23
Бабяк Павло — Як ми підготовлювали і перебирали владу в Тернополі	46	32
Бендер Віталій — Чи Україна буде самостійною	48	46
о. Білецький Федір — На свято Покрови	52	2
о. Вояковський Николай — За княжих часів	52	3
Галин М. — Могила Гетьмана Мазепи	50	14
Гаюк Семен — Богозневажлива відправа	50	15
Грищенко Олекса — Україна моїх блакитних днів	46	71
Гуцало Євген — По мерзлу калину	52	27
Драган Ростислав — У 90-ліття Каленика Лисюка	46	38
Дишкант Ніна — Смерть брата	52	23
Жук А. — Приписи Укр. Центральної Ради для УВК	48	20
Калинович Іван — Кілька думок про Тернопілі і Крути	46	35
Ковалевський Михайло — Листопадовий реферат	52	17
о. Ковальський Ю. — Чим живеш дуре безіменного числа	48	26
Коломієць П. — Де скарбниця Запорозької Січі	50	11
Косенко Ніна — На Великдень 1932 року	48	30
Курилюк Євген — Дорошів побратим	46	56
Курилюк Євген — Ще про новітні нищивні споруди	46	58
Курилюк Євген — Після слово редакції	48	54
Курилюк Євген — Невидима смерть	50	60
Курилюк Е. — Сателіти та їх значення в майбутній війні	52	33
Кущинський Антін — В річницю слави Карпатської Січі	46	43
Кущинський Антін — З давніх спогадів	46	48
Кущинський Антін — Щира подяка	46	64
Кущинський Антін — 29-те квітня в історії Української державности	48	3
Кущинський Антін — Традиційні форми хреста	50	47
Кущинський Антін — На герць до праці	52	37
Лисак-Тивнюк Леся — Баляда про артилериста і Аню	52	21
о. Литваківський Микола — Христос Рождається	46	3
Ліщинський Михайло — Історична участь ген. Павла Шандрука у визвольній боротьбі українського народу в другій світовій війні	50	21
Мартинюк Роман — Здоровля	52	31
Менцінський Осип — Свято Покрови і патрона куреня УВК ч. 7	48	43
Михайлівська-Цимбал Тетяна — Дитинство	50	36

Назарук Осип — Чи зійти спокійно зі сцени ?	46	7
Галивайко Г. — "Учення світ а неученіє політпросвет"	50	44
Пиріг Любомир — Невмируща душа народу	50	61
о. Плічковський Никодим — Пам'яті ген. Тараса Чупринки	50	63
Полтавець Остряница Іван — Заповіт—	50	10
Полтавець Остряница Іван — Укр. Козацьке Товариство	52	13
Рибак Юрій — Тютюн	46	72
Різників З. — З історії УВК в Новомосковському повіті	46	31
Сімянцев Валентин — В кінній атаці	52	16
Смородський Петро — Поліська Січ	48	21
Тивонюк Володимир — Війна без битви	48	34
Токаржевський-Канашевич Ян — Військо Запор. Низове	46	10
Токаржевський-Канашевич Ян — Військо Запор. Низове	48	7
Токаржевський-Канашевич Ян — Військо Запор. Низове	50	2
Токаржевський-Канашевич Ян — Військо Запор. Низове	52	4
Торнальд Юрген — Ілюзія	50	26
Торський Т. — "Козацькому роду нема переводу"	50	42
Федоренко Петро — На порозі 62-го року існування УВК	52	36
Федорович Рудольф — Микола Міхновський	46	27
Федорович Р. — На славу пам'ять великих патріотів	46	61
Хомчак Іван — Із советської армії на волю	48	37
о. Чинченко Іван — Козацький Моцарт	46	26
о. Чинченко Іван — Винницька трагедія	48	23
Чуб Дмитро — Наш первоцвіт	48	40
Шандор Вікентій — Перший день у представництві Карпатської України в Празі	46	44
Шандор Вікентій — Визвольна проблема України	48	44
Шевченко Михайло — Спомини про Китай	46	60
Штепа Павло — Мова — душа нації	46	53
Ямняк Петро — Відзначення 60-річчя в Паланці УВК ім. св. Покрови	48	48
М.К. — Християнське виховання і відповідна поведінка в Запорізькій Січі	46	6
Я.Б. — Героїка козацького ренесансу	48	16
М. П. — В пансіоні ім. Івана Франка в Торонті	48	49
Наш Почесний Отаман	50	18
Наш Кошовий Отаман	50	23
Генерал Петро Смородський	50	30
Генерал Петро Петренко	50	32
В. З. В Чикаго відзначено 60-річчя відновлення Гетьманської держави	50	63
Вшановано пам'ять Головного Отамана Симона Петлюри і полковника Євгена Коновальця	52	43

В і р ш і

Барський О. — Полтава	50	17
о. Волохатюк Т. Д. — Тиха ніч — свята ніч (переспів)	46	24
Гайворонський Михайло — Колядки нашої доби	46	5
Гренджа-Донський Василь — Лист	46	44
Купчинський Роман — До Вифлієму	46	19

Лепкий Богдан — Молитва	52	1
Мурович Лариса — З Новим Роком	46	19
Переяславець Володимир — Дзвони в Україні	46	1
Пилипенко Лев — Загинулим зі зброєю в руках	52	22
Славутич Яр — Маєстат булави	48	6
Франко Іван — З Новим Роком	46	4
Ярош Іванна — Христос Рождається	46	31

Н е к р о л о г и

Бідочка Юрій	48	56
Ган Сергій	50	65
Губчак Михайло	46	63
Дацьківський Богдан	52	48
Казанівський Петро	50	66
Левчук Дмитро	46	62
Разумов Олександр	48	57

Р е ц е н з і ї

Юрій Семенко — «Пам'яті В. Доленка»	46	об. 3
І. С. Мухин — «За віру Батьків»	50	68
М. Дорошенко — «Стежками Холодноярськими»	50	69
Степан Клочурак — «До Волі»	50	70
Тетяна Михайлівська-Цимбал — «З військового гнізда»	52	46
Леся Лисак-Тивонюк — «Стежка до Дому»	52	47
Василь Ірклівський — «Наші ймення»	52	47

І л ю с т р а ц і ї

Герб Української Держави	46	об. 1
Маруся Богуславка	46	20
Козацька печатка (дві знимки)	46	25
Каленик Лисюк	46	38
Каленик Лисюк	46	39
Каленик Лисюк	46	40
Каленик Лисюк з Дмитром Штогрином	46	42
Левчук Дмитро	46	62
Губчак Михайло	46	63
Кобрин Люба	46	68
Христос Воскрес	48	об. 1
Тарас Боровець-Бульба	48	1
Запорожець (картина Бориса Крюкова)	48	15
о. Юрій Ковальський	48	26
Володимир Тивонюк	48	34
Евгенія Пастернак і Петро Федоренко (дві знимки)	48	50
Олександр Разумов в труні	48	57
Генерал Павло Шандрук в німецькій уніформі	50	об. 1
Генерал Павло Шандрук в українській уніформі	50	18
Генерал Павло Шандрук з дітьми дивізійників	50	26
Петро Федоренко	50	28
Юлія Федоренко	50	28

Петро Смородський	50	30
Петро Петренко	50	32
Родина Петра Петренка	50	34
Тетяна Цимбал	50	36
Митрополит Микола Борецький	50	40
Родина Клепачівських і Фещенко-Чопівських	50	42
Петро Фещенко-Чопівський	50	43
Традиційні форми хреста (перша таблиця рисунків)	50	48
Традиційні форми хреста (друга таблиця рисунків)	50	49
Рapidи з давніх часів	50	54
Кам'яні хрести на козацьких могилах	50	55
Ставропігійний хрест на брамі Успенської церкви у Львові	50	56
Хрест для відзначення храму св. Володимира в Чикаго	50	57
Намогильні пам'ятки з традиційними формами хрестів	50	58
Іван Цапко	52	об. 1
Іван Полтавець-Остриця	52	13
Австралійська картка з козаками (дві знімки)	52	35
Леся Лисак-Тивонюк	52	21
Хрест з останньої Запорозької Січі	52	35

× × ×

Останніми часами видання і поява "Українського Козацтва", а зокрема цього числа дуже спізняється з причин непередбачених обставин та змін серед робітників друкарні, а не з вини редакції чи адміністрації журналу.

Вшановним кольпортерам, передплатникам та читачам "У.К." щиро дякуємо за їхню терпеливість та просимо не зменшувати їхнього довіря до нашого видавництва !

Редакція і Адміністрація "У.К."

× × ×

Закликаємо всіх організованих і неорганізованих прихильників Козацької Ідеї за порогами Батьківщини підтримувати і далі наш журнал своїми бодай найменшими фінансовими дарами. Завдяки тому видання журналу, як і до цього часу, не буде мати дефіциту ні жодних боргів, хоч кошти друку й поштові видатки ще далі ростуть.

Адміністрація «Українського Козацтва»

× × ×

УВАГА !

Д У Ж Е В А Ж Н Е

УВАГА !

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗАПЛАТИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ НА «У.К.» на цей 1978 рік ?

Якщо ні, то ПРИШЛІТЬ Ї НЕГАЙНО у власному інтересі !